

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA UČINKOV EVROPSKIH PROGRAMOV ZA
KONKURENČNOST SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA**

Ljubljana, oktober 2012

ALEKSANDAR SLADOJEVIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani Aleksandar Sladojević, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtor magistrskega dela z naslovom **Analiza učinkovitosti evropskih programov za konkurenčnost slovenskega gospodarstva**, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem doc. dr. Simonom Čadežem.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorja: _____

KAZALO

UVOD	1
1 FINANCIRANJE PROJEKTOV ZA POVEČANJE KONKURENČNOSTI Z EVROPSKIMI SREDSTVI.....	3
1.1 Evropski strukturni skladi v Sloveniji.....	6
1.2 Vrste strukturnih skladov v Sloveniji.....	6
1.2.1 Evropski socialni sklad (ESS)	6
1.2.2 Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)	6
1.2.3 Kohezijski sklad (KS).....	7
1.3 Črpanje sredstev iz evropskih strukturnih skladov	7
1.3.1 Delitev evropskih projektov po področjih	8
1.3.2 Proces črpanja evropskih sredstev	10
1.3.3 Težave povezane s črpanjem evropskih sredstev	17
2 TRG DELA V SLOVENIJI.....	18
2.1 Gibanje delovno aktivnega prebivalstva v obdobju od leta 2007-2012	19
2.2 Struktura delovno aktivnega prebivalstva	22
3 VPLIV EVROPSKIH PROGRAMOV NA ZNIŽEVANJE BREZPOSELNOSTI V SLOVENIJI	27
3.1 Program aktivna politika zaposlovanja.....	28
3.2 Analiza izbranih projektov aktivne politike zaposlovanja	31
3.2.1 Institucionalno usposabljanje	32
3.2.2 Samozaposlovanje	33
3.2.3 Zaposli me in povezani instrumenti.....	34
3.2.4 Usposabljanje absolventov na delovnem mestu	34
3.2.5 Deregulacija poklicev	36
3.3 Kritična razprava	37
4 ANALIZA UČINKOV EVROPSKIH PROGRAMOV NA ZAPOSLENOST V SLOVENSkih PODJETJIH	40
4.1 Predstavitev evropskih projektov namenjenih povečanju konkurenčnosti slovenskih podjetij.....	41
4.1.1 Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih (UIZ).....	43
4.1.1.1 UIZ računalništvo	43
4.1.1.2 UIZ trgovina	45
4.1.1.3 UIZ poslovno svetovanje.....	46
4.1.1.4 UIZ obdelava kovin	46
4.1.1.5 UIZ ostale dejavnosti.....	47
4.1.2 Konzorciji za kompetenčne centre	50

4.1.2.1 Kompetenčni center za razvoj kadrov v steklarstvu (KoC Steklar)	51
4.1.2.2 Kompetenčni center za razvoj kadrov v računovodski dejavnosti (KoC Računovodstvo)	52
4.1.2.3 Kompetenčni center za uvajanje najboljših praks v razvojne procese na področju informacijskih sistemov (KoC RIS)	53
4.1.2.4 Kompetenčni center orodjarstvo (KoC Orodjarstvo)	54
4.1.2.5 Kompetenčni center za kadre kemijske industrije (KoCKE)	56
4.1.2.6 Kompetenčni center Robotika (KoC Robotika)	57
4.1.2.7 Kompetenčni center za napredne informacijske in telekomunikacijske sisteme in aplikacije (KoC Kontesa)	58
4.2 Zaključne ugotovitve analize	59
4.3 Kritična razprava	60
SKLEP	63
LITERATURA IN VIRI	65
KAZALO TABEL	
Tabela 1: Razvojne prioritete v Sloveniji glede na razpoložljiva sredstva in cilje	9
Tabela 2: Poraba evropskih sredstev na OP ROPI v obdobju od leta 2007 do leta 2013 .	13
Tabela 3: Poraba evropskih sredstev na OP RR v obdobju od leta 2007 do leta 2013	14
Tabela 4: Poraba evropskih sredstev na OP RČV v obdobju od leta 2007 do leta 2013 ..	15
Tabela 5: Poraba evropskih sredstev na OP ROPI, OP RR in OP RČV v obdobju od leta 2007 do leta 2013	16
Tabela 6: Število in struktura brezposelnih v Sloveniji v obdobju od leta 2007 do leta 2012	20
Tabela 7: Delovno aktivno prebivalstvo med leti 2007 in 2011 po različnih starostnih skupinah	21
Tabela 8: Delovno aktivno prebivalstvo med leti 2007 in 2011 po različnih starostnih skupinah v odstotkih	21
Tabela 9: Število delovno aktivnih oseb glede na področje dela med leti 2007 in 2010 ..	22
Tabela 10: Število brezposelnih po stopnji izobrazbe od 2007 do 2011 z izračunom gibanj glede na leto 2007	23
Tabela 11: Število in deleži aktivnega prebivalstva v posameznih regijah, primerjava med leti 2010 in 2011	24
Tabela 12: Število registriranih podjetij v Sloveniji v obdobju 2008–2010	25
Tabela 13: Podjetja po pravnoorganizacijski obliki (SKD 2008), Slovenija, letno	25
Tabela 14: Število in stopnja delovnih mest po poklicih za obdobje 2008-2010	25
Tabela 15: Število novo sklenjenih pogodb v okviru ukrepov Aktivne politike zaposlovanja za obdobje januar – junij 2012	29
Tabela 16: Podjetja s področja računalništva vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih	44

Tabela 17: Podjetja s področja trgovske dejavnosti vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih.....	45
Tabela 18: Podjetja s področja poslovnega svetovanja vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih	46
Tabela 19: Podjetja s področja obdelave kovin vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih.....	47
Tabela 20: Ostala podjetja vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih po različnih dejavnostih.....	47
Tabela 21: Analiza podjetij vključenih v KoC Steklar glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih.....	51
Tabela 22: Analiza podjetij vključenih v KoC Računovodstvo glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih	53
Tabela 23: Analiza podjetij vključenih v KoC RIS glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih	54
Tabela 24: Analiza podjetij vključenih v KoC Orodjar glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih.....	55
Tabela 25: Analiza podjetij vključenih v KOCKE glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih	56
Tabela 26: Analiza podjetij vključenih v KOC Robotika glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih.....	57
Tabela 27: Analiza podjetij vključenih v KOC Kontesa glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih.....	59

UVOD

Svetovno gospodarstvo se od leta 2008 sooča z največjo in najdaljšo gospodarsko krizo po letu 1930. Finančna kriza zaradi nepredvidljivosti svetovnega gospodarstva in spremenjenih potreb na trgu dela postavlja pred nas velike izzive. Gospodarsko okrevanje zahteva krepitev človeškega kapitala ter zaposljivosti z izboljšanjem znanja in spretnosti, ki prispeva k boljšemu ujemanju med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela (Center RS za poklicno izobraževanje, 2011, str. 4). Eno od možnih poti za izhod iz globalne ekonomsko-politične krize predstavljajo tudi namenska sredstva, ki jih Evropska unija (v nadaljevanju EU) namenja državam v razvoju.

Konkurenčnost gospodarstva lahko definiramo kot sposobnost države, da dosega relativno večje bogastvo kot njeni konkurenti na svetovnih trgih. Konkurenčnosti ne moremo povezovati zgolj z bruto domačim proizvodom (v nadaljevanju BDP) ali produktivnostjo, temveč se morajo ekonomski subjekti izkazati tudi v političnih, socioloških, kulturnih in drugih dimenzijah sodobnega tržnega okolja (Garelli, 2005, str. 610).

Krugman (1994) definira konkurenčnost kot povečanje realnega dohodka in življenjskega standarda regij in države ter prosta delovna mesta za tiste, ki se želijo zaposliti. Konkurenčnost in zaposlenost delovne sile sta temeljni prioriteti večine gospodarstev. S povečevanjem konkurenčnosti se povečuje tudi blaginja prebivalcev. Povezava med konkurenčnostjo in zaposljivostjo je recipročna. Nizka stopnja brezposelnosti je vsekakor pokazatelj dobrega stanja v gospodarstvu. Po drugi strani je razvoj človeških virov nujen za doseganje večje rasti in konkurenčnosti gospodarstva ter posledično za večjo blaginjo prebivalstva. Iz tega izhodišča morajo aktivnosti na področju človeških virov poiskati rešitve in udejanjiti instrumente in programe, ki bodo odgovor na izzive s katerimi se srečujemo (Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2007, str. 16).

Med državami, ki črpajo evropska sredstva, se nahaja tudi Slovenija, ki je na tem področju aktivna že vrsto let. Sredstva so namenjena raznim sferam gospodarstva in vključujejo tako javni kot zasebni sektor, njihov namen pa je doseganje višje konkurenčnosti gospodarstva skozi vse makroekonomske dejavnike. Ker tukaj govorimo o velikih količinah denarja, lahko hitro ugotovimo, da je dober izkoristek omenjenih sredstev lepa priložnost za izhod iz kritičnega položaja. Pomembno je torej, da ta sredstva čim širše usmerimo in na ta način dosežemo čim večjo korist za vse skupaj. Po drugi strani pa se moramo zavedati, da vse skupaj le ni tako enostavno, kot se zdi. Veliko držav se je namreč na ta način tudi opeklo, saj so namenska sredstva porabili slabo. Posledica tega pa je bila ta, da so gospodarstvo navadili na veliko količino denarja v obtoku, ko pa je tega denarja zmanjkalo, slednje ni moglo več normalno funkcionirati. Da bi ponovno vzpostavili normalno delovanje sistema, je bilo potrebno ta denar nekako priskrbeti in

najlažji način je bil zadolževanje. To pa se je nadaljevalo do te mere, da nekatere države niso mogle več odplačevati dolgov in so kmalu pristale na robu bankrota.

Magistrsko delo prikazuje, kako evropska sredstva vplivajo na zniževanje brezposelnosti. Vsaka država, ki ima pravico do črpanja evropskih sredstev, razpolaga s slednjimi na takšen način, kot sama meni, da je zanjo najboljši. Sam se že nekaj časa sprašujem ali imajo evropska sredstva, ki jih v Sloveniji koristimo sploh kakšno dodano vrednost za naše gospodarstvo in če jo imajo kako velika je. Pomislekov je veliko, bojim pa se, da doseženi učinki niso takšni kot bi lahko bili.

Namen dela je presoditi, ali porabljena sredstva iz evropskih programov v Sloveniji dosegajo svoj namen, to je spodbujati gospodarski (konkurenčnost) in socialni (zaposlenost) razvoj.

Cilja magistrskega dela sta:

- prikazati vpliv evropskih programov na zaposlenost ranljivih udeležencev trga dela;
- analizirati učinke evropskih programov na zaposlenost v slovenskih podjetjih.

Moja hipoteza je, da imajo evropski programi pozitiven vpliv na zaposlenost.

Pristop k raziskovanju, ki je bil uporabljen v magistrskem delu, je predvsem deskriptivni. Magistrsko delo vsebuje v prvem delu poglobljen teoretično-analitičen pregled Evropskih strukturnih skladov za razvoj, uporabo strokovne literature, strokovnega gradiva in internetnih strani s področja obravnavane teme. V drugem delu magistrske naloge sem predstavil in analiziral vpliv evropskih programov na zaposlenost v Sloveniji ter učinke na zaposlovanje v slovenskih podjetjih. V okviru poglavij, ki obravnavajo konkretne primere, sem uporabil analitično metodo dela, saj sem glavne vplive analiziral in na podlagi analize odgovoril na temeljna vprašanja, ki sem si jih zastavil.

Struktura poglavij je oblikovana predvsem na podlagi namena in ciljev magistrskega dela, ki sem jih predstavil v uvodu. Magistrsko delo je sestavljeno iz štirih osnovnih poglavij, tematika pa je dodatno razdelana v podpoglavjih.

V uvodnem delu magistrskega dela sem na kratko predstavil obravnavano problematiko, opredelil namen, temeljne cilje magistrskega dela ter predstavil uporabljene metode dela.

Prvo poglavje, ima naslov »Financiranje projektov za povečanje konkurenčnosti z evropskimi sredstvi« in obravnava splošno tematiko povezano s črpanjem evropskih sredstev pri nas. Poglavje se najprej dotakne temeljnih pojmov obravnavane tematike, predstavi glavne vire evropskih sredstev pri nas ter sistemske dokumente, ki so podlaga za izvajanje kohezijske politike. Sledi podpoglavje, ki nam podrobno predstavi sistem

črpanja, ki ga pri nas uporabljamo, v zadnjem podpoglavju pa se dotakne tudi težav do katerih prihaja pri črpanju evropskih sredstev in posledično zamikov pri izplačilih.

Drugo poglavje se ukvarja s trgom dela. Najprej je v poglavju predstavljen trg dela pri nas in institucije, ki na njem delujejo, kasneje pa je predstavljeno stanje na trgu dela preko analize različnih kazalnikov za obdobje od leta 2007 do leta 2012.

Tretje in četrto poglavje predstavljata osrednji del magistrskega dela. V tretjem poglavju sem se osredotočil predvsem na vpliv evropskih programov na konkurenčnost slovenskega gospodarstva preko zniževanja brezposelnosti. Predstavil sem nekatere evropske projekte namenjene zniževanju brezposelnosti in analiziral njihovo uspešnost. V zadnjem delu sem poskušal napovedati trend brezposelnosti za Slovenijo v prihodnosti.

Četrto poglavje je osredotočeno na analizo koristi evropskih programov z vidika slovenskih podjetij. Poskušal sem najti čim več podjetij, ki črpajo evropska sredstva in analizirati njihovo poslovanje po začetku črpanja evropskih sredstev. Na koncu sem pridobljene podatke strnil in skušal priti do koristnih ugotovitev.

V sklepnem delu magistrskega dela sem povzel vsebino posameznih poglavij magistrskega dela in predstavil ugotovitve do katerih sem prišel med pisanjem magistrskega dela.

1 FINANCIRANJE PROJEKTOV ZA POVEČANJE KONKURENČNOSTI Z EVROPSKIMI SREDSTVI

Kohezijska politika EU izvira iz načela solidarnosti. Po njem vsaka od držav članic prispeva v skupni proračun EU, iz katerega se namensko zagotavljajo sredstva za različne namene, tudi za strukturne sklade (Wostner, 2005, str. 30).

Za uresničevanje zastavljenih ciljev, EU vrača določena finančna sredstva nazaj v posamezno državo oziroma v njene regije skozi različne sklade in programe, do katerih je posamezna država upravičena, glede na merila Evropske komisije (Benko, 1999, str. 56).

Slovenija že dolgo časa črpa evropska sredstva. Cilji črpanja so različni, seveda pa glavnina teh temelji predvsem na izboljšanju blaginje prebivalcev s spodbujanjem gospodarske rasti, ustvarjanjem delovnih mest in krepitvijo človeškega kapitala ter zagotavljanjem uravnoveženega in skladnega razvoja, še posebej med regijami.

Črpanje evropskih sredstev temelji na že vnaprej pripravljenih strategijah. EU pripravlja strategije razvoja za časovna obdobja, ki zajemajo 10 let. Časovno obdobje med leti 2000

in 2010 je obravnavala Lizbonska strategija, trenutno pa je v veljavi Strategija Evropa 2020, ki zajema časovno obdobje od leta 2010 do 2020.

Strategija Evropa 2020 zajema pet temeljnih ciljev, in sicer (Republika Slovenija, Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji, Cilji strategije, 2012):

- doseči 75-odstotno zaposlenost aktivnega prebivalstva, starega od 20 do 64 let;
- nameniti 3 % BDP EU za (javne in zasebne) naložbe v raziskave in razvoj ter inovacije;
- izpusti v ozračje za 20 % manj toplogrednih plinov (ali celo za 30 % pod ugodnimi pogoji) kot leta 1990, proizvesti 20 % energije iz obnovljivih virov in doseči 20 % večjo energetske učinkovitost;
- doseči da manj kot 10 % mladih opusti šolanje in vsaj 40 % oseb med 30. in 34. letom zaključi visokošolsko izobraževanje;
- za vsaj 20 milijonov zmanjšati število revnih in socialno izključenih prebivalcev.

Vsaka država članica EU mora poskrbeti za prenos evropske razvojne strategije v nacionalno okolje, seveda pa mora hkrati upoštevati lastne specifične razvojne priložnosti in razvojne zaostanke.

Vsaka država mora pri pripravi lastne strategije razvoja upoštevati tudi evropske smernice. Strategija razvoja Slovenije je krovna nacionalna razvojna strategija, ki izhaja iz načel trajnostnega razvoja in integracije razvojnih politik (Republika Slovenija, Slovenija jutri, Strategija razvoja, 2012).

Znotraj Strategije razvoja Slovenije je umeščen Nacionalni strateški referenčni okvir. V okviru Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja se pripravi analiza stanja, strategija, opredelijo se osnovni mehanizmi doseganja zastavljenih ciljev, vključno z določitvijo števila operativnih programov in osnovnimi finančnimi razdelitvami. Pri tem je ključnega pomena, da država članica v tem dokumentu izkaže usklajenost po eni strani s Strateškimi smernicami skupnosti za kohezijo in Nacionalnim programom reform (Lizbonska strategija, Strategija Evropa 2020) ter Skupnim poročilom o socialni vključenosti na drugi strani (EU skladi, Programski dokumenti Slovenije za obdobje 2007-2013, Predpisi, 2012).

Nacionalni strateški referenčni okvir lahko na kratko opredelimo tudi strateški plan za določeno programsko obdobje. Strategija mora seveda biti dolgoročna in čim bolj ciljno usmerjena, saj lahko le na ta način z njo dosežemo dobre in vidne rezultate. Slovenija je že dvakrat pripravljala nacionalni strateški referenčni okvir. Prvi je zajemal obdobje med leti 2004 in 2006, drugi pa časovno obdobje med leti 2007 in 2013. V tem času je bilo storjenega veliko, mnogi zastavljeni cilji pa žal niso bili uresničeni. Seveda je razloge za to potrebno iskati s pomočjo različnih analiz in te analize je potrebno upoštevati pri

pisanju novega referenčnega okvirja, ki je v izdelavi ravno v tem obdobju. Nova razvojna perspektiva bo pokrivala obdobje od leta 2014 do leta 2020. Menim, da bo nova perspektiva imela veliko odgovornost do države, saj smo se v tem trenutku znašli v težavnem obdobju, ki zaradi številnih politično-ekonomskih razlogov zavira razvojne projekte. Potrebna bo temeljita analiza opravljenega dela v preteklih letih, da ugotovimo in odpravimo sistemske napake in pomanjkljivosti, ki zavirajo razvoj.

V okviru Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja imamo v Sloveniji različne operative programe. Operativni programi imajo v obdobju 2007–2013 enako funkcijo kot Enotni programski dokument za obdobje 2004–2006 in torej v pravnem smislu predstavljajo pravno podlago za črpanje sredstev skladov, saj jih Evropska komisija potrdi z odločbo (EU skladi, Programski dokumenti Slovenije za obdobje 2007-2013, Predpisi, 2012).

Nacionalni strateški referenčni okvir za obdobje od leta 2007 do leta 2013 predvideva pet operativnih programov, in sicer:

- Operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov (OP RR).
- Operativni program razvoja človeških virov (OP RČV).
- Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI).
- Čezmejni in medregionalni operativni programi.
- Transnacionalni operativni programi.

Operativni program lahko opredelimo kot neke vrste načrt, v katerem je predvideno na kakšen način bodo porabljena evropska sredstva. Vsak operativni program pa je razdeljen na različne razvojne prioritete, znotraj katerih so prednostne usmeritve za posamezno področje dela.

Slika 1 prikazuje razporeditev sistemskih dokumentov po različnih hierarhičnih ravneh v Sloveniji.

Slika 1: Razporeditev sistemskih dokumentov po hierarhičnih ravneh v Sloveniji

1.1 Evropski strukturni skladi v Sloveniji

Še pred samim procesom črpanja evropskih sredstev je potrebno pripraviti sistemske oz. strateške dokumente, ki lahko služijo kot podlaga za doseganje zastavljenih ciljev. Ti strateški dokumenti služijo na eni strani kot neka referenčna usmeritev, na drugi strani pa jih uporabljamo tudi kot merilo za opravljeno delo.

1.2 Vrste strukturnih skladov v Sloveniji

Cilj črpanja evropskih sredstev je torej doseganje ciljev Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja. Za doseganje zastavljenih ciljev poteka črpanje iz treh različnih strukturnih skladov, in sicer:

- Evropski socialni sklad (ESS).
- Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR).
- Kohezijski sklad (KS).

1.2.1 Evropski socialni sklad (ESS)

Evropski socialni sklad (ESS) je najstarejši med strukturnimi skladi, saj je bil ustanovljen z Rimsko pogodbo leta 1957. Ustanovljen je bil z namenom zmanjševanja razlik v bogastvu in življenjskih standardih v državah članicah EU in regij ter spodbujanja gospodarske in socialne kohezije. Poslanstvo Evropskega socialnega sklada je investirati v človeški kapital, ustvarjanje delovnih mest, spodbujanje zaposlenosti in zaposljivosti ter krepitev inovativnosti. Več kot 10 % celotnega proračuna EU je skozi Evropski socialni sklad namenjeno investicijam v najpomembnejši kapital Evropske unije in sicer ljudi (EU skladi, Skladi, Evropski socialni sklad, 2012)

Temeljni cilji Evropskega socialnega sklada so (Eurocon, Finančni programi EU, strukturni skladi, 2012):

- izboljšati kakovost sistema izobraževanja in usposabljanja;
- izboljšati fleksibilnost trga dela;
- zagotoviti varnost zaposlitve, še posebej z ustvarjanjem novih delovnih mest;
- spodbuditi socialno vključenost.

1.2.2 Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)

Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) predstavlja finančni instrument evropske kohezijske politike za obdobje 2007–2013. Evropski sklad za regionalni razvoj, skupaj z Evropskim socialnim skladom, sodi v okvir Strukturnih skladov, ki predstavljata del

proračuna Skupnosti. Črpanje sredstev strukturnih skladov se izvaja po principu deljene odgovornosti med Evropsko komisijo in organi držav članic. Tako je Slovenija za obdobje 2007-2013 pripravila dva operativna programa, in sicer Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov (OP RR) in Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI), za katera se uporablja finančni instrument Evropski sklad za regionalni razvoj za namene cilja 1 (»konvergenca«) evropske kohezijske politike. Poleg tega predstavlja ESRR finančni instrument cilja 3 (»evropsko teritorialno sodelovanje«) (EU skladi, Skladi, Evropski sklad za regionalni razvoj, 2012).

Temeljni cilji Evropskega sklada za regionalni razvoj so (Eurocon, Finančni programi EU, strukturni skladi, 2012)

- razvoj regij;
- spodbujanje podjetništva, inovativnosti in tehnološkega razvoja;
- izboljšanje kakovosti razvojno raziskovalne dejavnosti.

1.2.3 Kohezijski sklad (KS)

Ekonomska kohezija je opredeljena kot približevanje BDP na prebivalca v regijah članic, približevanje v zaposlenosti in produktivnosti med regijami ter zmanjševanje razlik na področju dohodkov (Evropska komisija, Novo partnerstvo za kohezijo, 2004, str. 3).

Kohezijski sklad (KS) je strukturni instrument, ki od leta 1994 državam članicam pomaga zmanjševati ekonomska in socialna neskladja in stabilizirati gospodarstvo. Kohezijski sklad financira do 85 % upravičenih izdatkov večjih projektov s področja okoljske in prometne infrastrukture.

Do sredstev Kohezijskega sklada so upravičene najmanj razvite države članice EU, katerih BDP na prebivalca znaša manj kot 90 % povprečja EU. Od maja 2004 so to: Grčija, Portugalska, Španija, Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija (EU skladi, Skladi, Kohezijski sklad, 2012).

Temeljni cilji Kohezijskega sklada so (Eurocon, Finančni programi EU, strukturni skladi, 2012):

- izboljšanje kakovosti okolja in ustrezne infrastrukture;
- zagotavljanje pogojev za rast z zagotavljanjem trajnostne mobilnosti.

1.3 Črpanje sredstev iz evropskih strukturnih skladov

Pomen skladnega razvoja in enakovrednega položaja regij se je v Evropi povečal, ko so se državam, ki so se združile zaradi gospodarskih interesov, pridružile manj razvite

države. EU je po eni strani eno najuspešnejših gospodarskih območij na svetu, po drugi strani pa so razvojne razlike med državami velike, še večje pa so razlike med posameznimi regijami (Wostner, 2005, str. 29).

Že po kratkem vpogledu v slovenski ekonomsko-politični sistem lahko ugotovimo, da je večina razvojnih projektov sofinancirana s pomočjo evropskih sredstev. Vsako leto namreč Slovenija pridobi možnost porabe določene kvote sredstev, s katerimi lahko razpolaga v okviru zastavljenih in potrjenih ciljev ter programov. Ker je trenutna situacija zaradi trendov globalne krize v veliki večini držav dokaj slaba, je potrebno ta sredstva v čim večji meri izkoristiti. Že prvotna logika nam namreč narekuje, da je bolje sredstva, ki jih imaš na voljo porabiti za nekaj koristnega, kot pa jih pustiti neizkoriščena. Seveda se tukaj porajajo še številna druga vprašanja na katera je pred samim začetkom črpanja potrebno odgovoriti. Eno glavnih vprašanj, ki je še posebej aktualno v tem času, je vprašanje državne udeležbe v financiranju projektov. EU ne financira v celoti projektov ampak jih sofinancira. Seveda je EU udeležba še vedno zelo visoka in se giblje med 75 in 85 %, ostala sredstva pa mora zagotoviti vsaka država sama. Če pa pogledamo količino sredstev ki je na voljo lahko hitro ugotovimo, da državni delež ni tako zanemarljiv kot bi lahko na prvi pogled mislili. V času velikega varčevanja in zategovanja pasu pa je to vprašanje še kako aktualno. O tem je bilo povedanega že veliko in ko poslušamo mnoge razprave, na dan prihajajo tudi razni črni scenariji, kot na primer zaustavitev vseh razvojnih projektov zaradi pomanjkanja sredstev v državni blagajni. Menim, da gre tukaj za dokaj napačno razmišljanje, saj bi bil takšen scenarij za Slovenijo poguben. V času ko je potreben razvoj države preko ustvarjanja novih delovnih mest in ostalih spodbud gospodarstvu, si nikakor ne smemo dovoliti, da bi te projekte zaustavili.

V Sloveniji potekajo razvojni projekti na različnih področjih, razporejeni pa so glede na razvojne prioritete in prednostne usmeritve operativnih programov namenjenih razvoju gospodarstva. V nadaljevanju so na kratko opisana glavna področja, znotraj katerih uvrščamo razvojne projekte.

1.3.1 Delitev evropskih projektov po področjih

Ko govorimo o razvoju oziroma ohranjanju razvitosti države imamo v mislih številna področja na katerih je potrebno intervenirati. Po navadi so ta področja vezana na različne ciljne skupine, država pa mora z učinkovito politiko zagotoviti, da so le ta med seboj usklajena in da potekajo na pravi način. Glavne razvojne prioritete v katere Slovenija vlaga so opisane v Tabeli 1.

Tabela 1: Razvojne prioritete v Sloveniji glede na razpoložljiva sredstva in cilje

Razvojna prioriteta	Sredstva namenjena prioriteti v EUR	Cilji prioritete
Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti	262 mio	- spodbujanje mobilnosti visoko strokovno izobraženega kadra - usposabljanje ter izobraževanje zaposlenih
Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih	140 mio	- spodbujanje neaktivnih oseb za uspešen vstop na trg dela - povečati odliv brezposelnih oseb v zaposlitev - izboljšati izobrazbeno strukturo in usposobljenost brezposelnih ter neaktivnih še posebej na manj razvitih območjih, s čimer se bodo zmanjšale regionalne razlike v stopnji brezposelnosti.
Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja	165 mio	- posodobitev in dvig kakovosti sistemov izobraževanja in usposabljanja - spodbujanje in izboljšanje dostopnosti vseživljenjskega učenja za posameznike za povečanje njihove zaposljivosti in mobilnosti ter izboljšanje kakovosti in povečanje privlačnosti poklicnega ter strokovnega izobraževanja, ki naj bo usmerjeno v potrebe gospodarstva in trga dela
Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti	64 mio	- dostop do zaposlitve in socialna aktivacija oseb, ki so na trgu dela oz. v družbi pojmovane kot ranljive ali depriviligirane - razvoj socialnega in drugih inovativnih oblik podjetništva, ki ustvarjajo nova delovna mesta ter širijo socialne in druge storitve javnega pomena za ranljive skupine prebivalstva - spodbujanje enakih možnosti ter socialne vključenosti med mladimi, še posebej v sistemih izobraževanja in usposabljanja - povečanje osveščenosti javnosti o enakih možnostih kot pozitivni družbeni vrednoti in spodbujanje delodajalcev k odpravi diskriminatornih metod pri zaposlovanju.
Institucionalna in administrativna usposobljenost	97 mio	- rast učinkovitosti in uspešnosti javne uprave, zdravstva in pravosodja - spodbujanje boljše kakovosti in učinkovitosti institucij na trgu dela pri zagotavljanju zaposlitve - krepitev civilnega in socialnega dialoga ter usposobljenosti nevladnega sektorja in socialnih partnerjev

Se nadaljuje

Nadaljevanje

Razvojna prioriteta	Sredstva namenjena prioriteti v EUR	Cilji prioritete
Izboljšanje infrastrukture v Sloveniji	1,6 mrd	- financiranje projektov s področij ravnanja s komunalnimi odpadki, odvajanja in čiščenja odpadnih voda, oskrbe s pitno vodo in zagotavljanja poplavne varnosti - financiranje projektov s področij učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije - gradnja ali razvoj prometne infrastrukture – torej tako železniške in cestne infrastrukture kot tudi pomorske in letališke infrastrukture
Krepitev razvojnih priložnosti s ciljem spodbujanja konkurenčnosti celotnega gospodarstva in zmanjševanjem razlik med slovenskimi regijami	2,4 mrd	- krepitev razvojnih priložnosti, s ciljem spodbujanja konkurenčnosti celotnega gospodarstva in zmanjševanja razvojnih razlik med slovenskimi regijami - financiranje projektov splošne infrastrukture, inovacij in investicij, s poudarkom na konkurenčnosti, ustvarjanju in ohranjanju trajnih delovnih mest ter zagotavljanju trajnostnega razvoja

Vir: Republika Slovenija, Vladni portal z informacijami o življenju v evropski uniji, 2012.

1.3.2 Proces črpanja evropskih sredstev

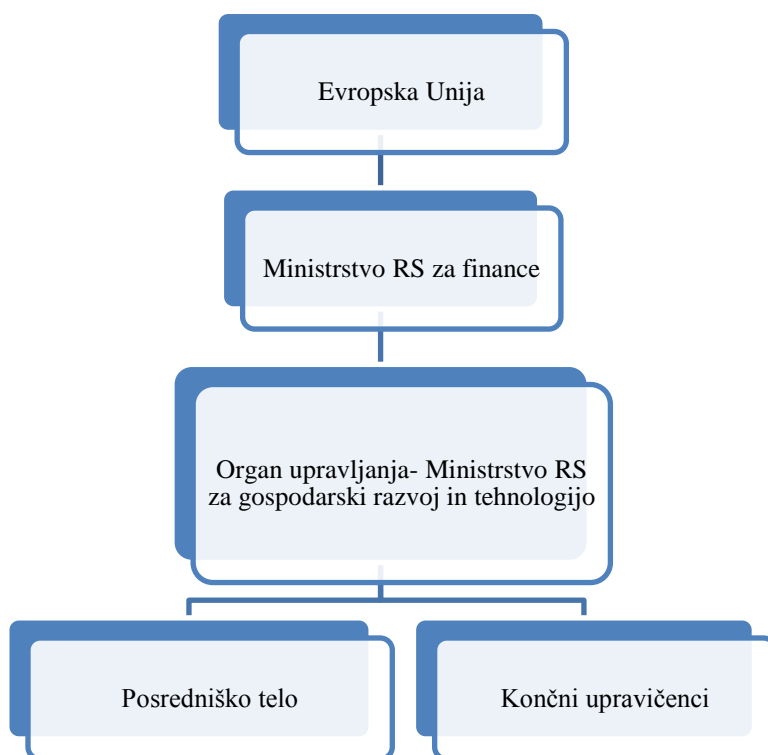
Proces črpanja evropskih sredstev je dokaj zapleten proces. Vsaka država to področje regulira na svoj način, uporablja svoje sistemske rešitve in razlike med državami so zelo očitne. Glavni razlog za te razlike gre seveda iskati predvsem v samih ureditvah posamezne države, saj ima vsaka država vzpostavljen nek politično-ekonomski sistem, ki pa v nobenem primeru ne more biti popolnoma primerljiv z drugim sistemom. Seveda prihaja pri samem črpanju tudi do velikih razlik pri realizaciji, saj so nekatere države uspele vzpostaviti sisteme, ki jim omogočajo maksimalni izkoristek kohezijske politike, druge države pa se ubadajo z raznimi težavami, ki jih vsekakor ovirajo pri procesu črpanja. Cilj vsake države je zagotovo čim večji izkoristek namenskih sredstev, velikokrat pa se dogaja da zaradi notranjih organizacijskih težav države razpisanih sredstev ne porabijo. Kljub temu, da naj bi bila večina sistemov dovolj fleksibilnih za omogočanje učinkovitega izkoristka evropskih sredstev, pa se v praksi velikokrat dogaja, da temu ni tako.

Okvir, ki ga z uredbami, smernicami in nepisanimi pravili predstavlja sistem strukturnih skladov, ima zapletena pravila, ki jih posamezna članica bolj ali manj uspešno nadgradi z

lastno zakonodajo, programskimi dokumenti in institucijami, ki so odgovorne za izvedbo sistema in izvajanje razvojnega programa (Wostner, 2005, str. 31).

Sistem črpanja evropskih sredstev v Sloveniji je dokaj zapleten, saj v njem sodelujejo številne institucije, ki praviloma opravljajo posredniške naloge. Najbolj nazorno lahko proces črpanja prikažemo od spodaj navzgor. Upravičenci evropskih sredstev so podjetja in druge institucije, ki imajo od teh sredstev največ koristi. V verigi črpanja tako upravičenci predstavljajo zadnji člen. Ko upravičenci realizirajo izdatke za njih, odgovarjajo posredniškemu telesu. V vlogi posredniškega telesa v Sloveniji praviloma nastopajo ministrstva, ki imajo določene prednostne naloge, ki jih kasneje dodeljujejo končnim uporabnikom preko različnih razpisov. Upravičenci poročajo o izdatkih na pristojno ministrstvo v različnih časovnih intervalih, ki so odvisni od pravilnika in ureditve posameznega ministrstva. Tako upravičenci lahko poročajo mesečno, vsak tretji mesec, vsake pol leta ali pa tudi vsako leto. Seveda je v interesu upravičencev, da poročajo v čim krajših časovnih intervalih, saj na ta način v krajšem časovnem obdobju povrnejo porabljen sredstva. V Sloveniji je praksa taka, da upravičenci najprej založijo lastna sredstva in jih kasneje preko pristojnih institucij povrnejo v svojo blagajno. Seveda obstajajo tudi primeri pri katerih upravičenci ob zagonu projekta prejmejo avans v določenem odstotku od vrednosti projekta, vendar so taki primeri redki. Posredniška telesa so v hierarhični piramidi nad upravičenci, nad njimi pa je organ upravljanja. V Sloveniji je za programsko obdobje 2007–2013 bila vloga organa upravljanja dodeljena Službi Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Sprememba na politični sceni ob koncu leta 2011 pa je med drugimi varčevalnimi ukrepi prinesla tudi ukinitve Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Naloge, ki so bile v njeni pristojnosti, so tako v letu 2012 prešle na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo RS, ki tako nastopa kot organ upravljanja, ki je zadolžen za celotno izvajanje kohezijske politike. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo RS v nekaterih primerih lahko nastopa hkrati kot posredniško telo in organ upravljanja. Tak način ureditve se uporablja predvsem pri projektih meddržavnega partnerskega sodelovanja (Slovenija – Madžarska, Slovenija – Hrvaška, Slovenija – Avstrija), predvsem zaradi zmanjšanja časa potrebnega za izplačilo sredstev. Če se pomikamo po hierarhični piramidi navzgor, pridemo do najvišje točke v Sloveniji. V vlogi nadzornika in odgovornega za pridobitev sredstev iz EU nastopa Ministrstvo za finance RS, ki je zadnja postaja pred končnim črpanjem iz institucij EU. Slika 2 prikazuje udeležence kohezijske politike po hierarhični ravni v Sloveniji.

Slika 2: Shema udeležencev kohezijske politike v Sloveniji

Slovenija je v obdobju 2007–2013 upravičena do sredstev kohezijske politike iz naslova cilja konvergenca. Tako ima približno 4,8 mrd EUR evropskih sredstev, ki jih je potrebno porabiti do konca leta 2015 (gre za skrajne roke, ko je potrebno Evropski Komisiji posredovati dokazila o nastanku upravičenih javnih izdatkov). Slovenija evropska sredstva usmerja predvsem v dejavnosti, ki bodo pospešile družbeno ekonomski razvoj in prispevale k zmanjšanju regionalnih razlik. Tako se izvajajo projekti na področju teritorialnega sodelovanja, spodbujanja trajnostnega razvoja, visoke stopnje zaposljivosti ter razvoja zaostalih evropskih regij, podeželja in mestnih okolij. Z razpoložljivimi sredstvi Slovenija, upoštevajoč Strategijo razvoja Slovenije in Program reform za izvajanje evropske razvojne strategije v Sloveniji, prednostno financira razvojno investicijske prioritete Državnega razvojnega programa. Poseben poudarek je namenjen uresničevanju evropskih ciljev, tj. spodbujanju gospodarske rasti in ustvarjanju delovnih mest, za katere se je Slovenija zavezala nameniti 60–65 % izdatkov (EU Skladi, Kohezijska politika v Sloveniji, Podatki o črpanju, 2012).

V nadaljevanju je prikazano stanje črpanja evropskih sredstev ob koncu leta 2011 po posameznih operativnih programih. V analizo so vključeni trije od petih operativnih programov in sicer tisti, katerih cilji so povezani s povečanjem konkurenčnosti znotraj naših meja. Gre za OP ROPI, OP RČV in OP RR, izključeni pa so operativni programi, ki imajo kot prioriteto krepitev sodelovanja na mednarodni ravni (Čezmejni in medregionalni operativni programi in Transnacionalni operativni programi).

Operativni program razvoja prometne in okoljske infrastrukture. Tabela 2 nam prikazuje porabo evropskih sredstev v sklopu Operativnega programa razvoja prometne in okoljske infrastrukture za programsko obdobje med leti 2007 in 2013.

Tabela 2: Poraba evropskih sredstev na OP ROPI v obdobju od leta 2007 do leta 2013

OP ROPI	Stanje 31.12.2011 v EUR	% glede na pravice porabe	
		2007–2011	2007–2013
Pravice porabe 2007–2013	1.855.411.469	-	-
Pravice porabe 2007–2011	1.039.064.286	-	56,0
Vrednost potrjenih instrumentov od 01.01.2007 do 31.12.2011	1.055.409.138	101,6	52,9
Potrjene operacije – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	976.867.455	94,0	52,6
Podpisane pogodbe (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	547.692.165	52,7	29,5
Izplačana sredstva kohezijske politike – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	352.267.652	33,9	19,0
Posredovani zahtevki za povračilo na plačilni organ do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007–31.12.2011) – EU del	299.427.504	31,6	17,7
Avtorizirani zahtevki za povračilo na EK do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007–31.12.2011) – EU del	275.838.965	31,2	17,5

Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2012.

Če za osnovo vzamemo preteklo obdobje, torej črpanje med leti 2007 in 2011 lahko ugotovimo, da je v obravnavanem obdobju Slovenija imela na voljo nekaj več kot milijardo evrov namenskih sredstev, kar je približno 56 % vseh predvidenih sredstev za obdobje 2007–2013. Potrjeni instrumenti so celo presegali predvidena sredstva za obdobje 2007–2011 za 1,6 %, kar lahko obravnavamo kot pozitiven kazalnik, saj to pomeni, da je v strategiji razvoja prometne in okoljske infrastrukture bilo odobrenih več razvojnih instrumentov od predvidenih. Preko teh instrumentov je bilo potrjenih približno 94 % vseh prijavljenih operacij oziroma projektov, kar je tudi zelo visok odstotek. Pri dosednji analizi smo imeli opravka z zelo visokimi in nadpovprečnimi številkami, v nadaljevanju pa kazalniki drastično padejo kar je dokaj zaskrbljujoče. Podatek o podpisanih pogodbah na dan 31.12.2011 nam prikaže število pogodb, ki so bile podpisane glede na potrjene projekte. Glede na potrjene operacije je število podpisanih pogodb le nekoliko višje od polovice (52,7 %). To pomeni, da se približno polovica projektov, ki so bili predvideni in potrjeni za obdobje 2007–2011 sploh še ni začela izvajati zaradi zamud

pri podpisu pogodb. Posledica tega pa je tudi nižje realno črpanje kar nam prikazujejo nadaljnji podatki. Slovenija namreč v okviru Operativnega programa razvoja okolja in prometne infrastrukture zelo zamuja z izplačili, saj je bilo izplačanih le 33,9 % vseh porabljenih sredstev. Če analiziramo podatke o izplačilih na ravni EU, pa je ta podatek še manjši, saj je Slovenija od celotnih realiziranih izdatkov terjala od krovne organizacije zgolj 31,6 % sredstev, prejela pa le 31,2 % sredstev.

Po kratki kvantitativni analizi kazalnikov ugotovimo, da smo uspešni predvsem na področju načrtovanja in operativnega dela, na drugih področjih pa se naše delo ne more smatrati kot uspešno. Razlogov za to je lahko seveda veliko, glede na vrsto kazalnikov, ki so podpopprečni pa lahko sklepamo, da v Sloveniji zaradi zaostankov pri izplačilih prihaja predvsem zaradi velike birokracije, ki je prisotna v državnih institucijah. Menim, da bi bilo potrebno postopke malce revidirati in ugotoviti kje prihaja do zastojev, če bi želeli biti bolj uspešni pri črpanju.

Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov. Tabela 3 nam prikazuje porabo evropskih sredstev v sklopu Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za programsko obdobje med leti 2007 in 2013.

Tabela 3: Poraba evropskih sredstev na OP RR v obdobju od leta 2007 do leta 2013

OP RR	Stanje 31.12.11 v EUR	% glede na pravice porabe	
		2007–2011	2007–2013
Pravice porabe 2007–2013	2.080.293.561	-	-
Pravice porabe 2007–2011	1.479.665.997	-	71,1
Vrednost potrjenih instrumentov od 01.01.2007 do 31.12.2011	2.083.260.443	140,8	100,1
Potrjene operacije – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	1.682.370.348	113,7	80,9
Podpisane pogodbe (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	1.613.369.484	109,0	77,6
Izplačana sredstva kohezijske politike – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	1.142.652.182	77,2	54,9
Posredovani zahtevki za povračilo na plačilni organ do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007–31.12.2011) – EU del	809.751.891	64,4	45,8
Avtorizirani zahtevki za povračilo na EK do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007–31.12.2011) – EU del	790.989.017	62,9	44,7

Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2012.

V okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov je stanje bistveno boljše kot pri črpanju na podlagi Operativnega programa razvoja okoljske in

prometne infrastrukture, vendar še vedno ne bleščeče. V okviru operativnega programa ima Slovenija namreč na voljo več kot 2 milijarde sredstev od katerih razpolaga s približno 1,5 milijarde v obdobju od leta 2007–2011. Potrjeni instrumenti bistveno presegajo to kvoto (140,8 %) in so praktično že dosegli predvideno realizacijo za obdobje 2007–2013. Potrjenih operacij oz. projektov za obdobje 2007–2011 je 113,7 %, podpisane pogodbe za predvideno obdobje tudi presegajo mejno vrednost za 9 %, kar je pozitiven podatek. Pri izplačanih sredstvih pa tudi v tem primeru prihaja do zamud, ki pa so manjše. Od leta 2007 do konca leta 2011 je bilo namreč izplačanih nekaj več kot 77 % vseh realiziranih sredstev, od krovne organizacije smo jih terjali 64,4 % prejeli pa 62,90 % vseh realiziranih sredstev.

Operativni program razvoja človeških virov. Tabela 4 nam prikazuje porabo evropskih sredstev v sklopu Operativnega programa razvoja človeških virov za programsko obdobje med leti 2007 in 2013.

Tabela 4: Poraba evropskih sredstev na OP RČV v obdobju od leta 2007 do leta 2013

OP RČV	Stanje 31.12.2011 v EUR	% glede na pravice porabe	
		2007–2011	2007–2013
Pravice porabe 2007–2013	889.058.088	-	-
Pravice porabe 2007–2011	624.486.323	-	70,2
Vrednost potrjenih instrumentov od 01.01.2007 do 31.12.2011	780.458.975	125,0	87,8
Potrjene operacije – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.11)	698.340.809	111,8	78,5
Podpisane pogodbe (od 01.01.2007 do 31.12.11)	696.804.926	111,6	78,4
Izplačana sredstva kohezijske politike – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	355.389.676	56,9	40,0
Posredovani zahtevki za povračilo na plačilni organ do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007–31.12.2011) – EU del	255.116.961	48,1	33,8
Avtorizirani zahtevki za povračilo na EK do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007–31.12.2011)–EU del	245.603.124	46,3	32,5

Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2012.

V okviru operativnega programa razvoja človeških virov je za programsko obdobje 2007–2013 na voljo skoraj 900 mio EUR. Od tega je imela Slovenija pravico do porabe nekaj več kot 600 mio EUR do konca leta 2011. Potrjeni instrumenti, potrjeni projekti ter

podpisane pogodbe so že presegle mejno vrednost, tudi tukaj pa se pojavljajo zamude pri izplačilih. Izplačana sredstva znašajo 56,90 %, terjatve do krovne organizacije znašajo 48,10 % izplačana sredstva pa 46,30 % vseh upravičenih sredstev za obdobje 2007–2011.

Vsi operativni programi. Tabela 5 nam nudi vpogled v porabo evropskih sredstev v sklopu vseh Operativnih programov za programsko obdobje 2007–2013.

Tabela 5: Poraba evropskih sredstev na OP ROPI, OP RR in OP RČV v obdobju od leta 2007 do leta 2013

Vsi OP	Stanje 31.12.2011 v EUR	% glede na pravice porabe	
		2007–2011	2007–2013
Pravice porabe 2007–2013	4.824.763.118	-	-
Pravice porabe 2007–2011	3.143.216.606	-	65,1
Vrednost potrjenih instrumentov od 01.01.2007 do 31.12.2011	3.919.128.556	124,7	81,2
Potrjene operacije – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	3.357.578.612	106,8	69,6
Podpisane pogodbe (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	2.857.866.574	90,9	59,2
Izplačana sredstva kohezijske politike – kumulativa (od 01.01.2007 do 31.12.2011)	1.850.309.511	58,9	38,4
Posredovani zahtevki za povračilo na plačilni organ do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007–31.12.2011) – EU del	1.343.890.495	50,3	32,8
Avtorizirani zahtevki za povračilo na EK do 31.12.2011 (kumulativa 01.01.2007- 31.12.2011) - EU del	1.312.431.106	49,1	32,0

Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2012.

Na ravni celotnega črpanja je bilo do konca leta 2011 izplačanih približno 38,4 % vseh sredstev predvidenih za obdobje 2007–2013. Iz omenjenega podatka lahko sklepamo, da Slovenija nima zadovoljivega črpanja in da pri črpanju prihaja do zamud. Razvojna perspektiva zajema 7 let, kar pomeni, da bi ob koncu leta morali imeti bistveno večjo porabo. Poraba manjša od polovice pred začetkom zadnjih dveh let pa nakazuje na to, da znotraj samega sistema obstajajo določene težave, zaradi katerih je črpanje oteženo.

1.3.3 Težave povezane s črpanjem evropskih sredstev

Glede na opravljeno analizo črpanja evropskih sredstev iz preteklega poglavja, lahko ugotovimo, da v našem sistemu obstajajo določene pomanjkljivosti, ki do neke mere zavirajo proces črpanja. Glede na to, da v Sloveniji izvajamo kohezijsko politiko že kar nekaj let, so razlogi za to že kar dobro raziskani in diskutirani. Težav, ki se pojavljajo pri črpanju je veliko, sam pa bi jih razdelil v štiri glavne vsebinske sklope, in sicer:

- težave povezane s pridobivanjem sredstev;
- težave povezane z birokracijo;
- pomanjkljivo vsebinsko poznavanje nekaterih ključnih akterjev;
- nepravilnosti povezane s črpanjem.

Za učinkovito črpanje morajo biti razpisi dobro pripravljene, kar vključuje jasno definiran namen razpisa, transparentno določene pogoje in merila, da lahko potencialni prijavitelji projektov vsaj okvirno ugotovijo, kakšne možnosti imajo, da uspejo s prijavo. Pomembno je tudi to, da so z vsebino in ključnimi informacijami glede razpisa seznanjeni vnaprej (Vučina, 2007, str. 61).

Velikokrat pa se težave pojavijo ko določeni cilji ob koncu projekta niso izpolnjeni oziroma niso zadovoljivi. To je lahko posledica različnih faktorjev, lahko pa tudi posledica dodelitve projekta napačnim upravičencem. Lobiranje je v Sloveniji močno prisotno in hitro se lahko zgodi, da sredstva niso dodeljena nekomu, ki izpolnjuje vse pogoje in bi bil najprimernejši za posamičen projekt.

Očitek, ki ga mnogi pogosto namenijo Sloveniji je ta, da je birokracija tista, ki zavira razvoj države. Kljub majhnosti našega gospodarstva so postopki, ki so prisotni v javnih institucijah številni in velikokrat se sprašujemo ali so vsi postopki, ki jih imamo res nujno potrebni za uspešno funkcioniranje države. Seveda ni vse tako črno kot se na prvi pogled zdi, saj vsak sistem potrebuje ustaljene postopke za nemoteno delovanje, vsekakor pa je potrebno določiti neko mejo preko katere je nesmiselno iti.

Birokracijo je načeloma mogoče opaziti v vseh fazah črpanja evropskih sredstev. Že v začetni fazi je opazna, saj je za prijavo projekta potrebno dati skozi veliko postopkov, potrebno je izpolnjevati številne dokumente, ki pa so že sami po sebi zelo kompleksni. Vse skupaj pa po navadi pripelje do tega, da so projekti prepozno prijavljeni, slabo pripravljene in potrebni številnih dopolnitev. Posledica tega pa so zamiki pri začetku izvajanja projektov ter posledično zamude pri samem črpanju

Če je birokracija pri nas prisotna in zelo zapletena, je druga plat zgodbe povezana s slabo vsebinsko pripravljenostjo prijaviteljev projektov. Mnenja so v tem primeru pogosto deljena, saj imamo na eni strani prijavitelje, ki za neuspešno prijavo projekta krivijo

birokrate, počasne vsebinske postopke, zapleteno razpisno dokumentacijo, na drugi strani pa imamo uradne osebe in institucije, ki o tem odločajo, ki pogosto potožijo, da je razpisna dokumentacija slabo pripravljena in da prijavitelji projektov vlagajo premalo truda v razpise.

Ko pustimo za seboj celotno začetno fazo v kateri se ukvarjamo predvsem s pisanjem projektov in prijavi na razpise, preidemo na najtežjo fazo, tako z vsebinskega kot drugih vidikov. V preteklih fazah je projekt obstajal zgolj virtualno na nekem papirju oziroma razpisni dokumentaciji, sedaj pa je potrebno vse skupaj spraviti v prakso. Temeljnega pomena pri izvajanju projektov je načrtovanje, saj nam dobro načrtovanje projekta prihrani veliko truda in živcev pri izvajanju. Zavedati pa se je potrebno tudi, da je ravno načrtovanje ena izmed zahtevnejših faz, saj so razmere v gospodarstvu takšne, da nam velikokrat onemogočajo realno oceno nekega stanja za daljše časovno obdobje. Projekti, ki so financirani iz evropskih sredstev lahko potekajo krajša ali daljša časovna obdobja, lažje pa je vsekakor načrtovati krajše projekte. Trende za časovna obdobja daljša od treh let je težko napovedati in zaradi tega je smiselno daljše projekte po preteku določenih obdobjih revidirati.

2 TRG DELA V SLOVENIJI

Trg delovne sile bi lahko definirali kot prostor v katerem prek njegovih mehanizmov potekajo različni procesi oblikovanja, sodelovanja in uravnavanja ponudbe in povpraševanja po delovni sili. Na pomen trga delovne sile vplivajo tako posamezniki kot družba. Posamezniki na trg vplivajo na ta način, da so skoraj popolnoma odvisni od ponudbe dela na trgu, po drugi strani pa na trg delovne sile vpliva tudi družba, ki slednjega regulira in mu v končni fazi določa tudi ceno. Ponudba in povpraševanje se torej na trgu srečujeta z namenom plačila za opravljeno delo. Glavne značilnosti vsakega trga dela so (Felstead, 1999, str. 5):

- demografske značilnosti – prikazujejo demografsko strukturo trga delovne sile v določeni državi, njeno populacijo, starostno in spolno strukturo ter izobrazbeno strukturo prebivalcev;
- alokacija delovne sile – prikazuje nam razporejenost delovne sile na trgu dela glede na zaposlitveni status;
- izraba delovne sile – predstavlja neposredno povezanost s fleksibilnostjo trga delovne sile oziroma uspešnost držav na lastnih trgih dela pri učinkovitem delovanju trga dela;
- struktura brezposelnosti – kaže na aktivnost brezposelnih oseb pri iskanju zaposlitve.

Stopnja zaposlenosti je odvisna od mnogo dejavnikov, znatno vlogo pri tem pa ima tudi fleksibilnost delovne zakonodaje. V državah z manj toga delovno zakonodajo je stopnja zaposlenosti praviloma višja (Drobnič, 2010, str. 52).

Slovenski trg delovne sile je v svojih nekaj več kot dveh desetletjih obstoja doživel številne spremembe, kar je imelo močan vpliv na njegov obseg in strukturo. Ko naredimo primerjavo med slovenskim trgom delovne sile in trgi delovne sile v razvitejših državah, hitro ugotovimo, da je naš trg delovne sile dokaj neprilagodljiv v primerjavi z drugimi. V Sloveniji je namreč relativno malo fleksibilnih oblik zaposlovanja v primerjavi z drugimi evropskimi državami. Težava, ki se v Sloveniji pojavlja je predvsem ta, da med vsemi oblikami zaposlovanja prevladuje predvsem zaposlitev za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Na tako vrsto zaposlitve so še danes vezani glavni cilji blaginje in razne ugodnosti kot so krediti itd. Seveda pa so na drugi strani na vse skupaj vezana tudi pričakovanja iskalcev zaposlitve, da bodo uspeli najti ravno to vrsto zaposlitve. Seveda pa vsebuje slovenski trg dela tudi nekaj fleksibilnejših elementov med katerimi prevladujejo predvsem zaposlitev za določen čas ter razne oblike samozaposlitve.

Za slovenski trg dela je značilna visoka segmentacija trga dela, kar pomeni, da je položaj glede pravic in obveznosti glede na tip delovnega razmerja zelo različen. Za doseganje koncepta varne prožnosti je nujen tudi poseg v zakon o delovnih razmerjih, s katerim bi z vidika pravic in obveznosti približali vrste zaposlitvenih razmerij, predvsem glede plačevanja prispevkov in pogojev ob prenehanju (odpovedni roki in odpravnine) (Služba vlade RS za razvoj in evropske zadeve, Konkurenčnost slovenskega gospodarstva, Pregled stanja in ukrepi za izboljšanje, 2011)

Glavne organizacije, ki v Sloveniji delujejo na trgu dela so:

- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS.
- Zavod RS za zaposlovanje.
- Javni sklad za razvoj kadrov in štipendije.
- Ekonomsko-socialni svet.
- Center RS za poklicno izobraževanje.
- Andragoški center Slovenije.
- Gospodarska zbornica Slovenije in druga združenja znotraj zbornice.
- Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije.
- Zveza svobodnih sindikatov Slovenije.

2.1 Gibanje delovno aktivnega prebivalstva v obdobju od leta 2007-2012

Poglavje, ki je pred vami se ukvarja z opisom stanja, ki smo ga v Sloveniji na trgu dela imeli od leta 2005 do leta 2012. Podatki, ki so prikazani so javno dostopni na spletnih bazah Zavoda RS za zaposlovanje, Statističnega urada RS (v nadaljevanju SURS) in drugih povezanih institucij, služili pa nam bodo kot podlaga za nadaljnjo vsebinsko analizo.

Tabela 6 prikazuje število in strukturo brezposelnih v Sloveniji v obdobju od leta 2007 do leta 2012.

Tabela 6: Število in struktura brezposelnih v Sloveniji v obdobju od leta 2007 do leta 2012

		Število po posameznih letih					
		Dec. 2007	Dec. 2008	Dec. 2009	Dec. 2010	Dec. 2011	Maj 2012
Spol - SKUPAJ	Delovno aktivno prebivalstvo - SKUPAJ	867.449	886.904	850.016	833.406	823.419	816.919
	Registrirane brezposelne osebe	68.355	63.363	95.446	103.831	111.069	109.084
	Stopnja brezposelnosti	7,88 %	7,14 %	11,23 %	12,46 %	15,48 %	13,53 %
Moški	Delovno aktivno prebivalstvo - SKUPAJ	491.861	503.681	479.437	466.531	457.109	451.141
	Registrirane brezposelne osebe	31.245	30.716	48.930	54.329	57.702	57.385
	Stopnja brezposelnosti	6,35 %	6,10 %	10,21 %	11,65 %	12,62 %	12,72 %
Ženske	Delovno aktivno prebivalstvo - SKUPAJ	375.588	383.223	370.579	366.875	366.310	365.778
	Registrirane brezposelne osebe	37.110	32.647	46.516	49.502	53.367	51.699
	Stopnja brezposelnosti	9,88 %	8,52 %	12,55 %	13,49 %	14,57 %	14,53 %

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Demografsko in socialno področje, 2012.

Maja 2012 je bilo v Sloveniji po podatkih SURS-a 816.919 delovno aktivnega prebivalstva. Med delovno aktivnim prebivalstvom prevladujejo moški. V maju so predstavljali 55,22 % celotnega delovno aktivnega prebivalstva. Stopnja brezposelnosti je maja 2012 znašala 13,53 % kar pomeni najvišji odstotek v obravnavanem obdobju. Absolutno gledano pa je največ brezposelnih bilo ob koncu leta 2011, več kot 110 tisoč oseb. Najnižjo stopnjo je brezposelnost dosegla ob koncu leta 2008, ko je ob koncu leta znašala 7,14 %. Med moško populacijo je bila najvišja stopnja registrirane brezposelnosti maja letos in sicer 12,72 %, najnižja pa ob koncu leta 2008, in sicer 6,10 %. Pri ženski populaciji je brezposelnost dosegla najvišjo stopnjo ob koncu leta 2011, ko je znašala 14,57 %. V tem letu je bila tudi absolutna vrednost najvišja, kar 53.367 brezposelnih žensk. Najnižjo brezposelnost je ženska populacija dosegla ob koncu leta 2008, ko je slednja bila 8,52 %. Ob pogledu na Tabelo 6 v oči takoj pade podatek, da je v celotnem obravnavanem obdobju bila brezposelnost med ženskami krepko višja kot pri moških.

Tabeli 7 in 8 prikazujeta analizo delovno aktivnega prebivalstva med leti 2007 in 2011 po različnih starostnih skupinah.

Tabela 7: Delovno aktivno prebivalstvo med leti 2007 in 2011 po različnih starostnih skupinah

Leto	15–19 let	20–24 let	25–29 let	30–34 let	35–39 let	40–44 let	45–49 let	50–54 let	55–59 let	60–64 let	65 let in več
2007	3.861	46.267	111.097	129.771	126.760	137.151	129.698	113.743	55.525	8.863	1.614
2008	3.446	46.225	111.876	133.200	128.370	136.756	132.090	115.632	60.488	10.381	1.741
2009	1.977	37.666	102.525	130.655	126.128	131.308	128.830	112.280	60.739	10.878	1.669
2010	1.691	33.616	97.176	128.876	126.973	126.625	129.007	109.204	54.451	9.803	1.553
2011	1.576	30.329	91.533	126.379	127.938	124.011	129.796	111.853	61.112	10.942	1.842

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Demografsko in socialno področje, 2012.

Tabela 8: Delovno aktivno prebivalstvo med leti 2007 in 2011 po različnih starostnih skupinah v odstotkih

Leto	15–19 let	20–24 let	25–29 let	30–34 let	35–39 let	40–44 let	45–49 let	50–54 let	55–59 let	60–64 let	65 let in več
2007	0,45	5,35	12,85	15,01	14,67	15,87	15,01	13,16	6,42	1,03	0,19
2008	0,39	5,25	12,71	15,13	14,58	15,54	15,01	13,14	6,87	1,18	0,20
2009	0,23	4,46	12,14	15,47	14,93	15,55	15,25	13,29	7,19	1,29	0,20
2010	0,21	4,10	11,87	15,74	15,50	15,46	15,75	13,33	6,65	1,20	0,19
2011	0,19	3,71	11,20	15,46	15,65	15,17	15,88	13,69	7,48	1,34	0,23

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Demografsko in socialno področje, 2012.

Ugotavljamo, da se je odstotek delovno aktivnega prebivalstva v starostnih skupinah od 30 do 65 in več let v obravnavanem obdobju praviloma iz leta v leto povečeval oz. ostajal na približno enaki ravni, medtem ko se je odstotek zaposlenih mladih od 15–24 let iz leta v leto zmanjševal. To je posledica strukturnih neskladij v državi, saj se mladi praviloma odločajo za študij. Dostop do študijskih programov je danes veliko lažji kot nekoč in posledica tega je tudi višja raven izobrazbe v celotnem prebivalstvu. Po eni strani je to pozitivno, po drugi strani pa lahko celo pogubno, saj imamo preveč izobraženega kadra glede na naše potrebe. Velikokrat slišimo tudi očitke, da pridelujemo izobražen kader na zalogo, saj je iz leta v leto več izobraženih mladih brezposelnih. Po drugi strani pa obstajajo določeni poklici pri katerih je država dobesedno podhranjena. Ti poklici se pojavljajo predvsem na srednješolski ravni, nekaj pa jih je tudi na visokošolski ravni. Strukturna brezposelnost predstavlja pri nas veliko težavo, saj obstajajo sektorji, kjer kadra dejansko ni in smo ga velikokrat prisiljeni uvažati iz tujine, po drugi strani pa imamo veliko kadra v določenih panogah kjer je nasičenost prevelika.

Oktobra leta 2011 je bilo v Sloveniji že skoraj 11 tisoč brezposelnih mladih starih do 25 let. Če ta podatek primerjamo z letom 2007 ugotovimo, da se je v tem obdobju število brezposelnih mladih povečalo za približno 10 %. Med mladimi brezposelnimi

prevladujejo predvsem tisti s srednjo in višjo izobrazbo, beležimo pa tudi povečano število iskalcev zaposlitve, med katerimi prevladujejo predvsem tisti s terciarno izobrazbo.

Če se spustimo še malo globlje v analizo lahko ugotovimo, da je Slovenija veliko brezposelnost med mladimi reševala z različnimi oblikami začasnega dela med katerimi prevladuje študentsko delo. Začasne oblike dela, kot je študentsko delo imajo na eni strani pozitiven učinek, saj v teh časih blažijo učinke krize predvsem med mladimi, ki lahko poleg vedno dražjega študija tudi nekaj zaslužijo, po drugi strani pa negativno vplivajo na brezposelnost, saj se delodajalci vedno bolj odločajo za cenejše študentsko delo. Pred kratkim se je obdavčitev te oblike dela povečala iz 14 % na 25 %, kar pa je po mojem mnenju še vedno premalo, da bi spodbudilo delodajalce k rednemu zaposlovanju.

Povprečna starost delovno aktivnega prebivalstva pri nas je po podatkih SURS-a konec leta 2010 bila 40,9 let. Če ta podatek razčlenimo med delovno aktivne moške in ženske dobimo zelo podoben podatek. Delovno aktivne ženske so namreč ob koncu leta 2010 bile stare v povprečju 40,8 let, moški pa približno 41 let (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo RS, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS, str. 16, 2012).

2.2 Struktura delovno aktivnega prebivalstva

Analiza strukture delovno aktivnega prebivalstva je ključnega pomena za reševanje težav, ki se pojavljajo na trgu dela. Tabela 9 nam prikazuje število delovno aktivnih oseb po področju dela v časovnem obdobju od leta 2007 do leta 2010.

Tabela 9: Število delovno aktivnih oseb glede na področje dela med leti 2007 in 2010

	Spol – skupaj			
	2007	2008	2009	2010
Vojaški poklici	6.242	6.170	6.425	6.532
Zakonodajalci/Zakonodajalke, Visoki Uradniki/Visoke Uradnice, Menedžerji/Menedžerke	41.697	43.066	45.582	45.870
Strokovnjaki/Strokovnjakinje	109.197	112.358	119.277	124.273
Tehniki/Tehnice In Drugi Strokovni Sodelavci/Druge Strokovne Sodelavke	154.679	161.762	156.134	151.097
Uradniki/Uradnice	77.143	76.891	73.398	69.872
Poklici za storitve, Prodajalci/Prodajalke	102.209	104.252	103.217	100.888
Poklici za neindustrijski način dela	127.492	132.592	122.958	115.176
Upravljalci/Upravljalke strojev In naprav, Industrijski izdelovalci/Industrijske izdelovalke In Sestavljalci/Sestavljalke	113.623	108.750	93.349	89.100
Poklici za preprosta dela	93.803	96.641	88.660	84.882

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Ekonomsko področje, 2012.

Če razdelimo število delovno aktivnih oseb glede na področje dela ugotovimo, da v Sloveniji prevladujejo tehniki in drugi strokovni sodelavci (18,35 %). Njihovo število se je sicer od leta 2007 nekoliko zmanjšalo, še vedno pa so v večini. Sledijo jim razni strokovnjaki, ki dosegajo nekaj več kot 15 % in poklici za neindustrijski način dela (14,93 %). Najnižji delež delovno aktivnega prebivalstva predstavljajo pričakovano vojaški poklici in zakonodajalci, uradniki ter menedžerji.

Glede na javno dostopne podatke ugotavljamo, da je bil v Sloveniji ob koncu leta 2010 najbolj razširjen poklic pri moških voznik tovornih vozil. Sledijo poklici, ki so povezani s posredno in neposredno prodajo (zavarovalni zastopniki, komercialisti ipd.). Če se osredotočimo na žensko populacijo ugotovimo, da prevladujejo dela v prodajalnah in razna tajniška dela (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo RS, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS, str. 18, 2012).

Tabela 10 prikazuje število brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe od leta 2007 do konca leta 2011. Izračunani so tudi indeksi, ki nam pokažejo gibanja brezposelnih po stopnji izobrazbe glede na izhodiščno leto 2011.

Tabela 10: Število brezposelnih po stopnji izobrazbe od 2007 do 2011 z izračunom gibanj glede na leto 2007

Stopnja izobrazbe/leto	2007	2008	Indeks 2008/2007	2009	Indeks 2009/07	2010	Indeks 2010/07	2011	Indeks 2011/07
I	23.662,00	23.478,00	99,22	31.874,00	134,71	34.493,00	145,77	34.579,00	146,14
II	3.395,00	3.482,00	102,56	5.334,00	157,11	5.451,00	160,56	5.558,00	163,71
III	643,00	642,00	99,84	868,00	134,99	897,00	139,50	949,00	147,59
IV	15.138,00	15.307,00	101,12	12,00	0,08	26.980,00	178,23	27.224,00	179,84
V	18.610,00	16.895,00	90,78	25.116,00	134,96	29.409,00	158,03	29.736,00	159,79
VI	2.088,00	1.927,00	92,29	2.953,00	141,43	3.942,00	188,79	4.311,00	206,47
VII+VIII	4.875,00	4.479,00	91,88	6.949,00	142,54	8.549,00	175,36	9.862,00	202,30
Brez stopnje	N.P.	29,00	100,00	128,00	441,38	300,00	1034,48	535,00	1844,83
VSOTA	68.411,00	66.239,00	96,83	73.234,00	107,05	110.021,00	160,82	112.754,00	164,82

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2012.

Največji delež med vsemi brezposelnimi, kar 30,67 % je ob koncu leta 2011 predstavljalo telo z najnižjo stopnjo izobrazbe. Kar polovica vseh brezposelnih oseb pa je v skupini srednješolske izobrazbe (IV in V stopnja). Najmanjše število brezposelnih med celotnimi brezposelnimi pa beležimo pri III stopnji izobrazbe, verjetno tudi zaradi tega, ker je te populacije najmanj. V primerjavi z izhodiščnim obdobjem, torej letom 2007 se je stopnja brezposelnosti med vsemi obravnavanimi skupinami zelo povečala ponekod celo več kot podvojila.

Tabela 11 nam prikazuje število in delež aktivnega prebivalstva na regionalni ravni.

Tabela 11: Število in deleži aktivnega prebivalstva v posameznih regijah, primerjava med leti 2010 in 2011

Statistična regija	Vsi zaposleni				Samozap.	Samozap. kmetje	Sprememba v letu dni v %		
	Število		%		% v populaciji		zaposleni	Samozap.	Samozap. kmetje
	2010	2011	2010	2011	2011	2011			
Gorenjska	70.468	69.383	8,43	8,46	11,39	2,54	1,56	0,86	0,45
Goriška	46.234	45.031	5,47	5,55	12,80	3,81	2,67	0,49	0,30
Jugovzh. Slovenija	52.905	51.715	6,28	6,35	12,39	5,63	2,30	0,89	0,78
Koroška	24.027	24.446	2,97	2,88	13,32	5,13	-1,71	0,36	0,25
Notranjsko-kraška	17.687	16.295	1,98	2,12	13,13	4,25	8,54	1,64	0,96
Obalno-kraška	46.488	45.121	5,48	5,58	11,53	1,74	3,03	0,53	0,30
Osrednjeslovenska	275.389	275.992	33,52	33,04	8,02	1,56	-0,22	0,46	0,36
Podravska	121.892	118.503	14,39	14,63	13,24	5,56	2,86	1,38	1,22
Pomurska	39.457	39.878	4,84	4,73	18,99	12,08	-1,06	1,59	1,76
Savinjska	103.084	101.900	12,38	12,37	12,73	5,71	1,16	0,85	0,78
Spodnjeposavska	23.544	23.126	2,81	2,83	17,86	9,49	1,81	1,96	1,76
Zasavska	12.231	12.029	1,46	1,47	10,81	3,16	1,68	0,64	0,58
SLOVENIJA	833.406	823.419	100	100	11,47	4,04	1,21	0,81	0,68

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Demografsko in socialno področje, 2012.

Osrednje slovenska regija je največje zaposlitveno območje v Sloveniji. Dobra tretjina vsega aktivnega prebivalstva dela v osrednje slovenski regiji in ta številka se iz leta v leto povečuje. Slovenija je zelo majhna in relativno dobro prometno povezana država, kar prebivalcem omogoča hitre migracije in vedno več ljudi se odloča za dnevne migracije oddaljena mesta. Ostali dve regiji, ki sta zelo pokriti z delovnim prebivalstvom sta podravska in savinjska regija.

Največje število samozaposlenih beleži pomurska regija, kjer je skoraj petina aktivnega prebivalstva samozaposlenega. Vsekakor je pomurska regija ena od tistih regij, kjer je najbolj razvita domača in umetnostna obrt in prav to je eden od ključnih razlogov za tako visoko samozaposlenost. Veliko ljudi se ukvarja s temi starimi obrtmi in poklici zgolj zaradi preživetja, mnogi pa se z njimi ukvarjajo poleg službe zaradi ohranjanja naravne dediščine in tradicije. Veliko je tudi projektov, ki so financirani iz evropskih sredstev in so namenjeni predvsem tem ciljnim skupinam. Zelo visoko je po deležu samozaposlenih tudi spodnjeposavska regija, ki beleži 17,86 % samozaposlenih. Najmanjši delež samozaposlenih pa beleži pričakovano osrednjeslovenska regija, kjer je samozaposlenost približno 8 %.

Kot je razvidno iz Tabele 12, je v Sloveniji število podjetij v zadnjih dveh letih precej naraslo. Leta 2008 smo imeli registriranih 152.541 podjetij, leta 2010 pa je bilo registriranih podjetij 165.595.

Tabela 12: Število registriranih podjetij v Sloveniji v obdobju 2008–2010

	Število podjetij		
	2008	2009	2010
Slovenija	152.541	160.931	165.595

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Ekonomsko področje, 2012.

Tabela 13 nam prikazuje razdelitev podjetij po pravnoorganizacijski obliki v Sloveniji.

Tabela 13: Podjetja po pravnoorganizacijski obliki (SKD 2008), Slovenija, letno

Organizacijska oblika	Število podjetij		
	2008	2009	2010
Družbe z omejeno odgovornostjo	44.120	47.429	50.058
Družbe z neomejeno odgovornostjo	1.803	1.632	1.445
Delniške in komanditne delniške družbe	928	876	825
Komanditne družbe	814	736	681
Druge pravne osebe	23.642	24.016	24.441
Samostojni podjetniki posamezniki	73.633	78.010	80.723

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Ekonomsko področje, 2012.

Največji delež med vsemi podjetji v letu 2010 beležijo samostojni podjetniki, ki pokrivajo skoraj polovico med vsemi organizacijskimi oblikami podjetij. Veliko je tudi družb z omejeno odgovornostjo, in sicer 30,23 %. Število samostojnih podjetnikov in družb z omejeno odgovornostjo se iz leta v leto povečuje, kar je po vsej verjetnosti tudi posledica subvencij in drugih vrst pomoči, ki jih država namenja podjetnikom. Večina programov, ki so namenjeni mladim podjetnikom ter posameznikom za zagon podjetja je izplačanih s pomočjo programov, ki so financirani s pomočjo sredstev evropske unije. Tabela 13 prikazuje število podjetij glede na pravno organizacijsko obliko.

Lep vpogled v to, da imamo pri nekaterih poklicih pomanjkanje delovne sile nam prikazuje Tabela 14, ki prikazuje število in stopnjo delovnih mest po posameznih dejavnostih. Tabela obravnava triado od leta 2008–2010.

Tabela 14: Število in stopnja delovnih mest po poklicih za obdobje 2008-2010

Dejavnost	Št. zasedenih del. mest 2010	Število prostih delovnih mest			Stopnja prostih delovnih mest			Sprememba glede na predhodno leto		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Vse dejavnosti od A do S	800.024	7.822	4.977	4.923	0,9	0,6	0,6	0	-0,3	0

Se nadaljuje

Nadaljevanje

Dejavnost	Št. zasedeni h del. mest	Število prostih delovnih mest			Stopnja prostih delovnih mest			Sprememba glede na predhodno leto		
	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
A kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	5.532	50	39	33	0,9	0,7	0,6	0	-0,2	-0,1
B rudarstvo	3.011	10	6	10	0,3	0,2	0,3	0	-0,1	0,1
C predelovalne dejavnosti	188.475	1.384	775	964	0,6	0,4	0,5	0	-0,2	0,1
D oskrba z električno energijo, plinom in paro	7.966	17	13	20	0,2	0,2	0,3	0	0	0,1
E oskrba z vodo; ravnanje z odpadki; saniranje okolja	9.179	40	27	27	0,5	0,3	0,3	0	-0,2	0
F gradbeništvo	78.548	1.839	1.019	731	2	1,2	0,9	0	-0,8	-0,3
G trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	111.760	1.003	656	622	0,9	0,6	0,6	0	-0,3	0
H promet in skladiščenje	47.922	515	294	280	1	0,6	0,6	0	-0,4	0
I gostinstvo	33.217	480	379	322	1,4	1,1	1	0	-0,3	-0,1
J informacijske in komunikacijske dejavnosti	22.554	109	69	93	0,5	0,3	0,4	0	-0,2	0,1
K finančne in zavarovalniške dejavnosti	24.295	197	130	130	0,8	0,5	0,5	0	-0,3	0
L poslovanje z nepremičninami	4.331	48	33	28	1,1	0,8	0,6	0	-0,3	-0,2
M strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	46.829	330	277	361	0,8	0,6	0,8	0	-0,2	0,2
N druge raznovrstne poslovne dejavnosti	26.404	923	502	510	3,4	1,9	1,9	0	-1,5	0
O dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	45.577	121	78	79	0,3	0,2	0,2	0	-0,1	0
P izobraževanje	63.545	344	380	376	0,6	0,6	0,6	0	0	0
Q zdravstvo in socialno varstvo	53.201	248	186	213	0,5	0,4	0,4	0	-0,1	0
R kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	14.218	65	43	50	0,5	0,3	0,4	0	-0,2	0,1
S druge dejavnosti	13.461	101	75	75	0,8	0,6	0,6	0	-0,2	0

Vir: SURS, SI-STAT podatkovni portal, Demografsko in socialno področje, 2012.

Ugotavljamo, da je bila dejavnost, ki je doživela največje spremembe gradbeništvo. To je dejavnost v kateri se je v zadnjem obdobju sprostilo največ delovnih mest, kar je posledica propada številnih gradbenih podjetij, ki so v svojih vrstah zaposlovali mnoge ljudi. Podatki v tabeli so že sami po sebi zelo zaskrbljujoči, poudariti pa moramo, da je trenutna situacija še bolj kritična, saj so od leta 2010 dalje propadla še številna druga gradbena podjetja, ki so v tistem obdobju še vedno delovala. Gradbena dejavnost je leta 2010 obsegala približno 11 % vseh delovnih mest, danes pa je slika popolnoma drugačna, saj večino gradbenih del pri nas opravljajo tuja podjetja s svojo delovno silo. Število prostih delovnih mest v gradbeništvu je bilo leta 2010 le 731. Če za lažjo primerjavo vzamemo delež delovnih mest v predelovalnih dejavnostih ugotavljamo, da se je delež zmanjšal za nekaj manj kot 3 % vseh delovnih mest leta 2010, vendar je bilo v tej dejavnosti še vedno veliko prostih delovnih mest, skoraj 1000.

Po stopnji prostih delovnih mest v letu 2008 prednjačijo druge raznovrstne poslovne dejavnosti, kjer je stopnja bila 3,4 % vseh delovnih mest, vendar velja opozoriti, da je obravnavani sektor zelo majhen saj šteje nekaj več kot 26 tisoč zaposlenih. Ugotavljamo, da se je stopnja prostih delovnih mest v obravnavani panogi do leta 2010 zelo zmanjšala, skoraj za polovico. Stopnja prostih delovnih mest je bila leta 2008 višja od enega odstotka tudi v nekaterih drugih panogah, kot so poslovanje z nepremičninami, gostinstvo ter promet in skladiščenje. Tudi pri poslovanju z nepremičninami je koncept isti kot pri poslovnih dejavnostih, saj gre za panogo z manjšim številom zaposlenih. Velja omeniti tudi, da se je v teh treh panogah iz leta v leto stopnja prostih delovnih mest zmanjševala. Stopnja prostih delovnih mest je najmanjša v dejavnostih, kot so oskrba z električno energijo, plinom in paro, rudarstvo in javna uprava (med 0,2 % in 0,3 %) (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo RS, Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS, str. 22, 2012).

V nekaterih dejavnostih smo leta 2010 beležili rast stopnje prostih delovnih mest, vendar številka ni visoka, saj gre le za nekaj več kot 300 delovnih mest. Med temi delovnimi mesti je bilo največ delovnih mest zabeleženih v predelovalni dejavnosti. Glede na podatke iz tabele lahko sklepamo, da do pomanjkanja delovnih mest prihaja predvsem na ravni določenih poklicev, znotraj delovnih mest in ne med različnimi dejavnostmi.

3 VPLIV EVROPSKIH PROGRAMOV NA ZNIŽEVANJE BREZPOSELNOSTI V SLOVENIJI

Gospodarski razvoj je proces ustvarjanja kakovostno novih značilnosti gospodarstva. Za njegovo uresničitev je pomembno, da se gospodarstvo količinsko povečuje. Se pravi, da raste. Prav tako so potrebne spremembe kakovostnih značilnosti, ki se izražajo s

strukturnimi spremembami. Gospodarski razvoj torej obsega tako gospodarsko rast kakor tudi izboljšanje kakovosti življenja ter strukturne spremembe (Senjur, 2002, str. 8).

Vsaka država mora imeti oblikovano strategijo oziroma vizijo razvoja tako na kratki kot na dolgi rok. Vizija pa ne sme služiti sama sebi, ampak mora biti usmerjena predvsem v doseganje ciljev usmerjenih izboljšanju blaginje prebivalcev. Večjo blaginjo prebivalcev pa lahko dosežemo z različnimi ukrepi, kot so (Vlada RS, Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji, 2005, str. 18):

- spodbujanje gospodarske rasti;
- ustvarjanje novih delovnih mest na različnih področjih;
- krepitev človeškega kapitala;
- zagotavljanje uravnoteženega razvoja na državni ravni z zmanjševanjem razlik med regijami.

V okviru izvajanja kohezijske politike za obdobje 2007–2013 želi Slovenija doseči opisane cilje. Načini za doseganje ciljev so različni, temeljijo pa predvsem na izboljšanju kakovosti izobraževalnega sistema, vlaganju v raziskave in razvoj ter izboljšanju fleksibilnosti na trgu dela. Na drugi strani pa je potrebno spodbujati podjetništvo, inovativnost in tehnološki razvoj ter zagotoviti pogoje za rast gospodarstva s pomočjo ustrezne infrastrukture ter razvitosti regij.

Eden od temeljnih vidikov razvitosti gospodarstva je izkoriščenost človeškega faktorja. Z drugimi besedami lahko rečemo, da je eden od temeljnih ciljev vsake države čim večja zaposlenost prebivalstva. Vsaka družba teži za polno zaposlitvijo razpoložljive delovne sile. Nizka stopnja delovne aktivnosti predstavlja pomemben problem na trgu dela v Sloveniji, ki beleži eno izmed najnižjih stopenj med državami EU (Služba vlade RS za razvoj in evropske zadeve, Konkurenčnost slovenskega gospodarstva, Pregled stanja in ukrepi za izboljšanje, 2011, str. 22).

Problem zaposlovanja obravnavamo kot eno osrednjih vprašanj povezanih z gospodarskim razvojem. Hkrati pa je to tudi eno izmed področij, kjer se v zadnjih časih pojavlja največ nezadovoljstva z dosedanjimi razvojnimi strategijami, saj brezposelnost iz dneva v dan narašča.

3.1 Program aktivna politika zaposlovanja

V nadaljevanju magistrskega dela bom na kratko predstavil program Aktivna politika zaposlovanja, ki se izvaja v okviru sofinanciranja z evropskimi sredstvi in ki je namenjen povečanju konkurenčnosti in zniževanja brezposelnosti. Evropski projekti namenjeni zniževanju brezposelnosti so številni, spadajo pa v program z imenom Aktivna politika zaposlovanja (v nadaljevanju APZ). APZ pokriva celotno razvojno prioriteto »Razvoj

človeških virov in vseživljenjskega učenja« in zanjo je namenjenih približno 165 mio EUR. Program Aktivna politika zaposlovanja izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS s pomočjo Zavoda RS za zaposlovanje. Ti dve instituciji sta prednostno zadolženi za povečanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva preko instrumentov prisotnih na trgu dela.

Tabela 15 nam prikazuje število novo sklenjenih pogodb z osebami v sklopu ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje od januarja do junija 2012. Nove zaposlitve so razporejene po stopnji izobrazbe in ugotovitve so zelo zanimive.

Tabela 15: Število novo sklenjenih pogodb v okviru ukrepov Aktivne politike zaposlovanja za obdobje januar – junij 2012

Ukrep/aktivnost/podaktivnost	Stopnja izobrazbe								Bolonski programi
	Skupaj	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.+	
Skupaj APZ	10.769	2.053	464	79	2.097	3.581	623	1.686	111
Ukrep 1: Usposabljanje in izobraževanje									
1.1.1.1. NPK- Priprave na potrjevanje	845	191	57	11	252	264	24	44	2
1.1.1.2. NPK Potrjevanje	710	135	47	11	223	221	26	46	1
1.1.2.1. Institucionalno usposabljanje	2.582	484	74	13	398	748	199	616	50
1.1.2.2. PUM Projektno učenje za mlade	49	40	7		2			0	
1.1.2.3. Vključitev brezposelnih oseb v podpirne in razvojne programe	224	55	9		42	48	22	44	4
1.1.2.4. Za Pokolpje - aktivno in dejavno	554	132	46	9	158	147	28	32	2
1.1.2.5. UŽU Usposabljanje za življensko uspešnost	223	154	37		22	10		0	
1.1.4.4. Usposabljanje na delovnem mestu 2012/2013	419	42	10	5	95	151	29	76	11
1.2.1.1. Programi formalnega izobraževanja 2011/2012	41	26	2		3	9		1	
Ukrep 2: Iskalci zaposlitve katerih zaposlitev je ogrožena									
2.1.3. Programi institucionalnega usposabljanja 2011	84	28	6		26	16	2	6	
2.1.4. Priprava za potrjevanje NPK 2011	64	20	2		17	20	2	3	
2.2.4.2. Usposabljanje na delovnem mestu 2009/2011	8	2			2	3		1	
2.2.4.3. Usposabljanje na delovnem mestu Mura d.d.	178	59	12	3	63	35	5	1	
2.3.1. Formalno izobraževanje	49	22		1	7	19		0	
2.3.2. PUM	5	5						0	
Ukrep 3: Spodbude za zaposlitev									
3.1.1.1. Zaposli.me 2011/2012	366	55	8	4	92	137	26	42	2
3.2.1.1. Povračilo prispevkov po ZZZPB	11								
3.2.1.2. Povračilo prispevkov na podlagi ZRPPR1015	62								
3.2.7.5. Zaposli.me 2011	140	26	5	2	32	44	13	18	
3.3.1. Povračila prispevkov delodajalca	2								
Ukrep 4: Kreiranje novih delovnih mest	0								
4.1.1.1. Javna dela	2.224	374	107	11	351	884	137	350	10
4.1.2.1. Priložnost zame 2011/2012	7	0			1	3	1	2	
4.1.2.2. Asistentka/Asistent bom	6	1				2	1	2	
4.1.2.3. Nadomestitev dela plače invalidu in težje zaposljivi osebi	17	5	2	2	3	4		1	
4.2.1.2. Spodbujanje socialne vključenosti in enakih možnosti na trgu dela	80	24	7	1	18	22	3	5	
4.1.7. Priložnost zame	4	0			1	2	1	0	
4.1.8. Asistentka/Asistent bom	37	6	1		9	18		3	
4.3.1. Spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	1	1						0	

se nadaljuje

nadaljevanje

Ukrep/aktivnost/podaktivnost	Stopnja izobrazbe								Bolonjski programi
	Skupaj	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.+	
4.3.2. Spodbujanje socialne vključenosti in enakih možnosti na trgu dela	1	0						1	
Ukrep 5: Spodbujanje samozaposlovanja									
5.1.1.1. Preveritev poslovne ideje 2011/2012	33	1	1		7	17	2	5	
5.2.1.1. Subvencije za samozaposlitev 2011/2012	1.406	133	21	4	215	618	77	318	20
3.1.1. Pomoč pri samozaposlitvi	199	19	2		21	84	15	50	8
3.1.4. Subvencije za samozaposlitev 2010-2013	109	10	1	2	25	46	9	15	1
1.2.6. Eksperimentalni programi za pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve	29	3			12	9	1	4	

Vir: Zavod republike Slovenije za zaposlovanje, Aktivna politika zaposlovanja, 2012.

V okviru ukrepov APZ, je bilo v prvem polletju leta 2012 sklenjenih 10.769 novih pogodb o zaposlitvi. Ta številka je zagotovo spodbudna, saj to pomeni, da se stvari na tem področju premikajo v pozitivno smer. Ukrepi APZ glede na pridobljene podatke zagotovo blagodejno vplivajo na brezposelnost pri nas in blažijo posledice krize. Vprašanje pa je ali bodo ti ukrepi imeli dolgoročne koristi.

Med vsemi sklenjenimi pogodbami prevladujejo tiste, ki so bile sklenjene za delovna mesta na peti ravni zahtevnosti. Novo sklenjenih pogodb znotraj te skupine je bilo 3.581 kar predstavlja 33,26 % vseh sklenjenih pogodb. Drugi dve skupini, ki izstopata sta skupini del na prvi in četrti ravni zahtevnosti. Zaposlitve na teh ravneh zahtevnosti obsegajo nekaj manj kot 20 % celotnih novih zaposlitev. Najmanj vključitev oseb pa je bilo na drugi in tretji stopnji izobrazbe.

Če analizo še malce poglobimo in se osredotočimo na posamezne ukrepe aktivne politike zaposlovanja ugotovimo, da sta ukrepa, ki sta najuspešnejša, ukrep številka 1 (Usposabljanje in izobraževanje) in ukrep številka 4 (Kreiranje novih delovnih mest). Prvi ukrep je tisti, ki prinaša najboljše rezultate saj se je v zadnjem polletju več kot polovica vseh novih zaposlitev v okviru Aktivne politike zaposlovanja zgodila v okviru aktivnosti prvega ukrepa. Najuspešnejša aktivnost pa je bilo institucionalno usposabljanje. Na tej aktivnosti je bilo izvedenih nekaj manj kot četrtina vseh novih zaposlitev. Sledi aktivnost znotraj četrtega ukrepa in sicer javna dela, kjer je bilo sklenjenih 2.224 novih pogodb oziroma nekaj več kot 20 % vseh pogodb.

Usposabljanje absolventov na delovnem mestu spada pod ukrep številka 3, in sicer pod aktivnost z naslovom »Zaposli me«. V prvem polletju tekočega leta je bilo na tej aktivnosti izmed sklenjenih 366 novih pogodb o zaposlitvi, kar pomeni približno 3,40 % vseh novih zaposlitev. Odstotek je absolutno gledano majhen, zavedati pa se moramo, da absolventov ni toliko kot kakšnih drugih skupin brezposelnih, tako da po drugi strani niti ni tako slab. Glede na zbrane podatke menim, da je program zelo dobro zastavljen, vendar da se pri njegovem izvajanju pojavljajo razne težave, zaradi katerih ne dosega

zastavljenih ciljev. Ena od težav je zagotovo plačilo, ki ga absolventi prejemajo za zaposlitev na primerljivem delovnem mestu. Po podatkih zavoda za zaposlovanje je urna postavka za takšno vrsto zaposlitve dokaj nizka (okoli 3 EUR) in zaradi tega se absolventi, raje kot za delo v določenih podjetjih, ki to možnost ponujajo odločajo za delo financirano preko študentskih napotnic. Glede na vedno višje stroške življenja je razumljivo, da se posamezniki raje odločajo za zaposlitve, ki so bolj plačane kot pa za slabše plačane, ampak mogoče za prihodnost perspektivnejše. Zadnji ukrepi vlade so sicer povečali obdavčitev študentskega dela, kar bo povečalo tudi stroške ponudnikov takšnih zaposlitev in potrebno bo videti ali bodo delodajalci v večini pogoltnili večje stroške ali pa se bodo odločili za reguliranje stroškov z zniževanjem urnih postavk. Zadnja možnost pa bo mogoče celo pozitivno vplivala na program zaposlovanja absolventov, saj se bi v tem primeru eventualna urna postavka določeni del približala tisti, ki jo ponuja opisani program. Še ena težava na katero sem naletel in ki v končni fazi lahko omejuje opisani ukrep je tudi ta, da slednji ni prilagojen razmeram na trgu z vidika delovnega časa. Za usposabljanje namreč veljajo določene omejitve, ki so vezane na klasične delavnike, torej delavnike, ki jih uporabljajo v večini podjetij. Tipičen primer je ta, da osebe, ki so na usposabljanju ne smejo delati po 18 uri, kar številna podjetja omejuje, saj je narava dela danes takšna, da zahteva veliko bolj fleksibilen urnik in v končni fazi tudi delo, ki presega 8 urni delovnik.

Usposabljanje absolventov na delovnem mestu traja 6 mesecev za vse panoge in vrste poklicev. Ugotovimo lahko, da je to obdobje za določene vrste poklicev bistveno prekratko, za druge pa primerno, saj je zahtevnost dela med poklici samimi zelo različna. Nekatero zahtevnejše vrste poklicev bi zahtevale zagotovo daljše obdobje dela, saj prekratko usposabljanje kandidatom ne more dati realne slike o zahtevnosti dela oz. poklica za katerega se usposablja.

3.2 Analiza izbranih projektov aktivne politike zaposlovanja

Izmed vseh projektov, ki se izvajajo v okviru Aktivne politike zaposlovanja, sem v analizi zajel takšne, ki se ukvarjajo z zaposlovanjem ranljivih udeležencev na trgu dela. Analiza vključuje naslednje ciljne skupine:

- zaposlene, ki želijo ohraniti svojo zaposlitev;
- brezposelne;
- brezposelne, ki imajo poslovno idejo, vendar je zaradi pomanjkanja sredstev ne morejo uresničiti;
- študente, ki se vključujejo na trg dela;
- zaposlene, ki ne morejo do boljše zaposlitve zaradi raznih regulacij na trgu dela.

Opisani projekti se nanašajo na izvajanje operativnega programa za razvoj človeških virov 2007–2013. Ti programi so:

- Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih (2 mio EUR).
- Samozaposlovanje (34,1 mio EUR).
- Zaposli me in povezani instrumenti (25 mio EUR).
- Usposabljanje absolventov na delovnem mestu (10 mio EUR).
- Deregulacija poklicev (100.000,00 EUR).

Najprej bom izbrane programe na kratko opisal ter kasneje preko javno dostopnih podatkov analiziral njihovo dosedanje uspešnost. Na koncu analize pa bom poskušal podati tudi nekatere konstruktivne predloge za izboljšave.

3.2.1 Institucionalno usposabljanje

Namen programa je spodbujanje usposabljanja in izobraževanja zaposlenih na delovnem mestu. S tem instrumentom želi država spodbujati delodajalce, da začnejo sistematično vlagati v zaposlene in tako v skladu s potrebami na trgu dela prispevajo k odpravi strukturnih neskladij in izboljšanju usposobljenosti človeških virov ter povečanju mobilnosti in zaposljivosti (Zavod RS za zaposlovanje, Katalog ukrepov APZ, 2012, str. 28).

Pri nas so mnenja o takšnih projektih zelo deljena. Nekateri že veliko časa prisegajo na instrumente izobraževanja in usposabljanja svojih zaposlenih, drugi pa imajo do tega še vedno zelo rezerviran odnos in zato je zelo težko oceniti realno uspešnost takšnih projektov. Glede na javno razpoložljive podatke bi lahko ocenili, da je izvajanje obravnavanega instrumenta dokaj uspešno, saj omogoča vsaj ohranjanje delovnih mest če že ne povečanje števila delovnih mest. Pozitiven efekt od izvajanja tega programa pa imajo zagotovo tudi tista podjetja, ki so se vanj vključila, saj njihovi zaposleni, ki so bili deležni izobraževanja in usposabljanja na delovnem mestu hitreje in učinkoviteje opravljajo predvidene delovne naloge od drugih. Delovni procesi torej potekajo brez večjih težav in veliko hitreje. Glede širše koristnosti za podjetje pa menim, da je zelo težko, da bi zaradi izvajanja tega programa podjetje imelo določene prednosti pri ohranjanju deleža na trgu ali celo pridobivanja novih trgov. Z druge strani pa so učinki programa za zaposlene veliki, saj le-ti s pomočjo programa pridobivajo nova znanja, spretnosti in kompetence in rezultati so na dolgi rok boljši. Poleg tega se zaposleni, ki so vključeni v obravnavani program lahko nadejajo tudi nagrajevanja in daljše zaposlitve. Druga pozitivna lastnost vključenosti v programe za zaposlene pa je tudi ta, da bodo v primeru izgube zaposlitve v primerjavi z drugimi primerljivimi kadri imeli prednost na trgu dela, saj jim bodo pridobljena znanja zagotovo koristila pri iskanju nove zaposlitve in povečala konkurenčnost na trgu dela.

3.2.2 Samozaposlovanje

Samozaposlovanje je eden od programov, ki so financirani s pomočjo evropskih sredstev in se izvajajo v okviru aktivne politike zaposlovanja. V okviru programa je mogoče pridobiti subvencijo v vrednosti 4.500 EUR za samozaposlitev. Za pridobitev subvencije je potrebno opraviti določene priprave na samozaposlitev, ki potekajo v sklopu Zavoda RS za zaposlovanje. Temeljna ideja programa je pomoč posameznikom, ki imajo poslovno idejo a imajo težave z njeno uresnitvijo zaradi pomanjkanja sredstev. Posameznik lahko na ta način lažje uresniči svojo poslovno idejo in kasneje ohrani samozaposlitev, kar je pa vsekakor tudi v interesu države (Zavod RS za zaposlovanje, Katalog ukrepov APZ, 2012, str. 89).

Subvencijo je mogoče pridobiti po zaključenih pripravah na samozaposlitev, ki vključujejo predvsem presojo poslovne ideje. Glavni cilji programa samozaposlovanja pa so:

- spodbujanje zaposlovanja najtežje zaposljivih oseb;
- povečanje prilagodljivosti trga dela s spodbujanjem novih oblik zaposlovanja;
- povečanje regijske in sektorske mobilnosti;
- ohranitev delovnih mest in podpora preoblikovanju podjetij.

Po predvidevanjih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve RS število samozaposlenih iz leta v leto narašča in naj bi v letu 2012 doseglo 3.089 samozaposlitev, v letu 2013 pa naj bi še bolj naraslo in doseglo 4.500 samozaposlitev. Gre za zelo visoke številke tudi kar se tiče financiranja. Pri razmišljanju o tako velikem številu samozaposlitev pa se lahko vprašamo ali je ta ukrep učinkovit. Odgovor je zagotovo pozitiven, če na celotno situacijo gledamo z vidika znižanja brezposelnosti. A po drugi strani se moramo vprašati ali gre tukaj za kratkotrajno ali dolgotrajno rešitev. Točnega odgovora zaradi kompleksnosti podjetništva ne moremo dobiti, saj je rezultat v največji meri odvisen od poslovnih idej, vendar se moramo zavedati, da je praviloma več poslovnih idej neuspešnih kot uspešnih. Menim, da gre pri ukrepu samozaposlovanja za »umetno« zniževanje števila brezposelnih v končni fazi pa program ne dosega pričakovanih rezultatov. Mnogi, ki so se samozaposlili potožijo tudi, da se izza mamljive sheme skriva nemalo pasti na katere je potrebno zelo paziti. Posebnosti se po navadi nanašajo predvsem na davčno stran in potrebno je biti zelo pazljiv.

Na nek način lahko trdimo, da število samozaposlitev narašča ob kriznih časih. V takih situacijah je zaposlitev manj in ljudje se poskušajo znajti na druge načine, predvsem z raznimi poslovnimi idejami. Kmalu po osamosvojitvi je število samozaposlenih naraslo in tudi v zadnjih letih številke sunkovito rastejo. V tem primeru lahko rečemo, da je vsaka podpora dobrodošla, a po drugi strani gre tukaj za vrsto podjetništva, ki nastaja iz nuje in do tega sem vedno bil zelo skeptičen. Veliko podjetij nastaja ravno zaradi prejema

državne pomoči in ne zaradi dobre poslovne ideje, kar pa ni najbolje. Ljudje se na ta način vedno bolj množično usmerjajo v podjetništvo, kljub temu, da za to nimajo ustreznih znanj in kompetenc. To je sicer na kratki rok pozitivna rešitev, menim pa da na dolgi rok takšna politika ne more biti uspešna.

3.2.3 Zaposli me in povezani instrumenti

Zaposli me je instrument, ki je namenjen tržnim delodajalcem za zaposlitev brezposelnih oseb. Podjetja so upravičena do prejema subvencije, če zaposlijo brezposelno osebo za najmanj eno leto za polni delovni čas. Pred nekaj meseci je bil objavljen ponovni javni razpis za opisani program, po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje pa je do 30. 11. 2013 predvidenih 5.318 zaposlitev. Subvencija znaša 4.000 EUR za polne zaposlitve v trajanju najmanj enega leta oziroma sorazmerno manj za krajše oblike zaposlitev. Subvencija je izplačana v enkratnem znesku na podlagi zahtevka za izplačilo in dokazil o zaposlitvi (Zavod RS za zaposlovanje, Katalog ukrepov APZ, 2012, str. 76).

Instrumenti, ki so opisani v tem poglavju zagotovo pozitivno vplivajo na zniževanje brezposelnosti v Sloveniji. Delodajalci se danes namreč soočajo z vedno večjimi težavami za obstoj na trgu dela, stroški so vedno večji prihodke pa je zelo težko ohranjati.

Imamo prenizke plače za preživetje, vendar previsoke glede na ustvarjeno dodano vrednost (Gospodarska zbornica Slovenije, Bela knjiga o konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, 2008, str. 9).

Ena od temeljnih ciljnih skupin, katerim je evropski program Zaposli me namenjen so dolgotrajno brezposelni. In ravno to je najbolj ranljiva ciljna skupina, saj se večina delodajalcev raje odloči zaposliti nekoliko mlajši kader. Z gotovostjo lahko trdimo tudi, da večina podjetij, ki zaposluje na ta način zaposlitve ne bi opravila, če za to ne bi prejeli subvencije. Torej lahko rečemo, da instrument prispeva k spodbujanju zaposlovanja in zniževanju brezposelnosti. Toda tukaj se poraja ponovno vprašanje ali bo ta ukrep uspešen tudi na dolgi rok in ali gre tudi pri tem ukrepu za »umetno« zniževanje brezposelnosti. Sam sem mnenja, da bo ukrep uspešen vse dokler bodo na voljo evropska sredstva, ko pa slednjih ne bo več se bo brezposelnost spet neizogibno povečala. Politika zaposlovanja s pomočjo obravnavane subvencije pa je lahko dobra politika za zaposlovanje mladih, saj lahko podjetja s pomočjo subvencije zmanjšajo stroške tveganja pri iskanju primernih kandidatov za novo lahko tudi dolgoročno zaposlitev.

3.2.4 Usposabljanje absolventov na delovnem mestu

Eden izmed paradnih konjev Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve RS znotraj »Aktivne politike zaposlovanja« je program usposabljanja absolventov na delovnem mestu. Gre za ukrep, ki je namenjen mladim, ki so kot sem že v preteklih poglavjih

omenil ena izmed bolj ranljivih ciljnih skupi, saj je v trenutni situaciji zelo težko najti prvo zaposlitev.

Program »Usposabljanje absolventov na delovnem mestu« omogoča delodajalcem, ki opravljajo tržno ali tudi netržno dejavnost, da pridobijo subvencijo, če se odločijo zaposliti absolventa. Na razpis se seveda ne morejo prijaviti institucije državnega sektorja. Po opravljenem usposabljanju in uspešno dokončanem šolanju pa lahko isti delodajalci, ki so absolventa usposabljali na delovnem mestu, prejmejo novo subvencijo v kolikor istega študenta oziroma diplomanta zaposlijo v svojem podjetju za obdobje najmanj enega leta. Delovno mesto pa mora biti takšno, da ustreza ravni in smeri izobraževanja posameznika (Zavod RS za zaposlovanje, Katalog ukrepov APZ, 2012, str. 74).

Glavni cilj programa je zelo jasen in sicer zniževanje brezposelnosti med mladimi diplomanti, ki se iz dneva v dan soočajo z večjimi težavami. Sistem je pri nas dokaj zaprt in izobraževalne institucije pripravljajo študente na podlagi določenih programov, ki niso nujno usklajeni s trgom dela. Težava se pojavi pri socialnem partnerstvu, ki je v vsaki gospodarski družbi nujno za razvoj, pri nas pa nanj gledamo zgolj kot neko nujno zlo. S tega vidika se moramo veliko naučiti od razvitejših držav, ki imajo na tem področju zelo lepo oblikovan sistem sodelovanja, v katerem se vsaka institucija ali podjetje vidi svojo korist. Če za primer vzamemo Francijo, ki je ena izmed držav EU, ki krizo čuti najmanj lahko ugotovimo, da sistem izobraževanja krojijo podjetja sama, saj pri nastajanju izobraževalnih programov aktivno sodelujejo z državnimi institucijami. Podjetja so torej tista, ki povedo katera znanja in kompetence morajo njihovi bodoči kadri imeti in državne institucije na čelu s pristojnimi ministrstvi delujejo kot nek servis za ta podjetja. Pri nas pa se velikokrat dogaja, da so ministrstva in druge povezane državne institucije tisti vezni člen, ki v končni fazi odloča o vsem navedenem. To pa je po mnenju slabo, saj se velikokrat dogaja, da študentje dokončajo svoje šolanje ter se poskušajo vključiti na trg dela, vendar jim je ta prehod praviloma zelo otežen, saj se v praksi izkaže, da nimajo tistih temeljnih znanj, ki so potrebna za opravljanje specifičnega dela. Seveda je krivda za nastalo situacijo deljena, saj imamo tudi veliko primerov, ko pristojne institucije poskušajo v formiranje izobraževalnega sistema vključiti tudi podjetja, vendar je odziv prevečkrat negativen. Torej poudariti gre tudi odnos, ki ga številni delodajalci imajo do državnih institucij in izobraževalnih ustanov, ki velikokrat ni primeren. Mnogi delodajalci razmišljajo predvsem na kratki rok in ne vidijo morebitnih prednosti, ki bi jih zaradi določenih dejanj lahko imeli v prihodnosti. Na drugi strani pa se znajdejo mladi, ki dokončajo svoje šolanje in se vključijo na trg dela, vendar zelo težko najdejo zaposlitev, saj delodajalci zahtevajo že pripravljen kader. Seveda obstajajo tudi delodajalci, ki priložnost ponudijo tudi mladim, vendar so vsekakor v manjšini. Opisana situacija pa zagotovo ne more koristiti blaginji države, saj se brezposelnost zaradi tega povečuje, povečuje pa se tudi tveganje selitve perspektivne delovne sile v razvitejše države bodisi v Evropi bodisi v drugih delih sveta.

3.2.5 Deregulacija poklicev

Deregulacija poklicev je aktivnost, ki jo je začelo izvajati Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS skupaj s Centrom RS za poklicno izobraževanje ob koncu leta 2011. Gre za aktivnost, ki nima svoje postavke znotraj APZ, ampak se izvaja vzporedno, cilji pa so seveda isti.

Slovenija sodi med države z zelo visokim številom reguliranih poklicev. V Evidenci reguliranih poklicev oziroma reguliranih poklicnih dejavnosti v RS (Ur. l. RS, št. 50/06) je namreč več kot 350 poklicev, za katere mora posameznik, ki jih želi opravljati, izpolnjevati predpisane pogoje. S tem se Slovenija po številu reguliranih poklicev uvršča v sam vrh EU, kjer je povprečno število reguliranih poklicev 100 (Fakulteta za management, Deregulacija poklicev- med javnim interesom in konkurenčnostjo, 2012, str. 13).

Število reguliranih poklicev pri nas je previsoko in mislim, da je to točka pri kateri je potrebno začeti razmišljati. Glede na to, da evropsko povprečje presegamo za več kot trikrat, so ukrepi na tem področju nujni. Poklice je potrebno deregulirati in to storiti na tak način, ki bo ustrezen za veliko večino. Dela na tem področju bo seveda veliko, preprečiti pa moramo, da bi prehod potekal na tak način kot na primer v Italiji, kjer so deregulaciji sledili številni protesti. Ključno vprašanje pri tem je kateri so tisti poklici, pri katerih je reguliranje potrebno ohraniti in kateri tisti v katere lahko posegamo. Za zagotovitev mobilnosti trga dela, ki je eden od temeljnih ciljev vsakega gospodarstva, je potrebno omogočiti čim lažji pretok oseb med panogami. Sam sem velik zagovornik deregulacije poklicev, ampak ne na vseh področjih in za vsako ceno. Obstajajo namreč poklici, ki jih ne more opravljati vsakdo in za katere je potrebno pridobiti specifična znanja in veščine, ki jih lahko pridobimo zgolj po formalni poti (medicina, pravo ipd.). Številni poklici pa so lahko zelo fleksibilni, predvsem tisti na nižjih ravneh in ni nujno, da bo nekdo, ki ima formalno izobrazbo a nekem področju ta poklic najbolje opravljal. Ena od težav, ki jih imamo pri nas je tudi ta, da zelo težko dokazujemo neformalna znanja, ki smo jih pridobili, pa čeprav so ta znanja zelo uporabna. Menim, da pomena deregulacije poklicev ne gre iskati v odpravljanju vseh pogojev in prepustitvi le-teh v celoti trgu dela, ampak je potrebno iskati neko ravnovesje, ki bo na dolgi rok imelo pozitivne učinke na zniževanje brezposelnosti.

Učinkov, ki jih deregulacija ima na gospodarstvo trenutno še ne moremo opredeliti, saj je projekt šele v povojih. Vsekakor pa je lahko to ena izmed tistih prednostnih nalog, ki jih je potrebno nujno opraviti, da bomo lahko v prihodnosti imeli učinkovito gospodarstvo.

3.3 Kritična razprava

Brezposelnost kot eden ključnih problemov vsake moderne družbe je mogoče reševati na različne načine. Za razvoj se je potrebno zgledovati po razvitejših državah, vendar v nobenem primeru ne smemo sistema le poskušati prenesti, ampak moramo vzpostaviti takšen sistem, ki bo upošteval specifike našega gospodarstva. Od začetka gospodarske krize se pri nas ukvarjamo s problemom brezposelnosti in ga poskušamo rešiti na razne načine. Velika podjetja iz dneva v dan propadajo in vedno več ljudi se znajde brez službe, tista podjetja, ki pa se uspejo obdržati na trgu se soočajo z vedno ostrejšo konkurenco predvsem z vzhodnih držav, ki jim povzročajo manjše prihodke in zaradi tega zelo težko generirajo nova delovna mesta. Trg dela pa po drugi strani ni dovolj fleksibilen, da bi omogočal hiter prehod delovne sile iz ene panoge v drugo. V taki situaciji so nujno potrebne reforme, ki pa morajo biti hitre in učinkovite, saj lahko le na ta način na nek dolgi rok gospodarstvu pokažemo pot iz krize.

Evropska politika v Sloveniji strmi k povečanju blaginje prebivalcev in ena od ključnih točk je tudi zniževanje brezposelnosti. Do nižje stopnje brezposelnosti pa bomo prišli le v primeru učinkovitega izvajanja zastavljenih programov. Ker pa kot ugotovljamo izvajanje v preteklih obdobjih ni bilo najučinkovitejše, v nadaljevanju opisujem nekaj ključnih priporočil, ki jih je po mojem mnenju potrebno upoštevati za boljše izvajanje evropskih programov.

Glavni problem trga dela in zaposljivosti v Sloveniji predstavlja strukturna brezposelnost. Poleg tega imamo pri nas dokaj velik delež starejših brezposelnih in brezposelnih z nizko izobrazbo. Ne moremo spregledati niti regionalnih razlik na trgu dela in strukturne vrzeli glede na spol ter posledično plačne vrzeli znotraj enake izobrazbene stopnje (Drobnič, 2009, str. 60).

Ključnega pomena pri oblikovanju programov na državni ravni so dobri projekti. Če je projekt dobro zastavljen bo njegovo izvajanje lažje, boljši pa bodo tudi rezultati na koncu le tega. Za dobro izvajanje projektov pa je potrebno sodelovanje med vsemi povezanimi udeleženci. Menim, da je pri nas sodelovanje na določenih ravneh zadovoljivo, drugje pa tega sodelovanja sploh ni oziroma če obstaja je to premajhno. Državne institucije, ki so v izvajanje vključene, kot so različna ministrstva in druge javne institucije, med seboj dokaj dobro sodelujejo, ko pa v to verigo poskušamo vključiti katera od podjetij je tega sodelovanja veliko manj. To je po mojem mnenju slabo, saj so podjetja tisti člen, ki naj bi v končni fazi imela največ koristi od izvajanja teh projektov. Že pri sami zasnovi programov bi moralo biti sodelovanje med vladnimi organizacijami in podjetji večje, vendar do tega ne prihaja.

Glede na to, da obstajajo številni programi, ki so namenjeni povečanju konkurenčnosti gospodarstva, je nujno potrebno opraviti analizo do sedaj opravljenega dela in ugotoviti

kateri so tisti programi, ki imajo pozitiven vpliv na gospodarstvo in kateri tisti, katerih vpliv je zanemarljiv. Na podlagi te analize pa bi bilo potrebno kasneje ponovno definirati shemo financiranja programov. Programe, ki ne dosegajo predvidenih rezultatov, bi bilo potrebno postopoma izločiti iz financiranja in prihranjena sredstva usmeriti v tiste programe, ki so uspešni in v katerih vidimo potencial.

Kot sem že v prejšnjem poglavju opisal, se mnogi ljudje zaradi pomanjkanja delovnih mest odločajo za samozaposlitev. Ker pa velika večina odpre podjetje zgolj zaradi prejemanja subvencije s strani Zavoda RS za zaposlovanje so potrebni tudi ukrepi na tem področju. Mnogi, ki se odločijo za samozaposlitev imajo mogoče potencialno dobro idejo, vendar je v praksi zaradi pomanjkanja nekaterih specifičnih znanj ne znajo izkoristiti. Zato predlagam, da institucije, ki se ukvarjajo s to problematiko malce razmislijo o tem, da v izobraževanju, ki jih nudijo bodočim samozaposlenim vključijo tudi vsebine, ki danes manjkajo ali pa se izvajajo v krajšem obsegu, lahko pa so zelo koristne. Te vsebine se nanašajo na:

- trženje,
- uporabo informacijske tehnologije,
- mreženje,
- komunikacijo.

Pomembno bi bilo tudi, da se vzpostavi sodelovanje med kandidati za samozaposlene in raznimi tehnološkimi parki in podjetniškimi inkubatorji, saj bi na ta način kandidati v primeru dobrih idej prejeli še drugo ustrezno strokovno podporo, ki je nujno potrebna za uresničitev njihove ideje.

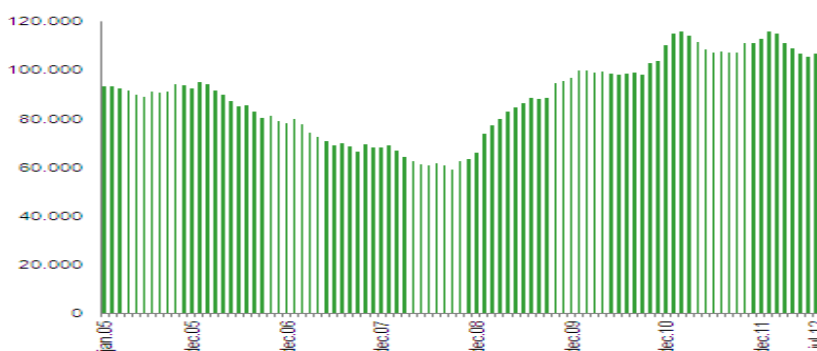
Pomembna ugotovitev, ki jo lahko povzamemo iz dosedanjega dela analize je tudi ta, da ima večina evropskih programov, ki so namenjeni zniževanju brezposelnosti pri nas učinke na že nastalo škodo. Ugotavljam, da je velika večina ukrepov kurativnih, zelo malo pozornosti pa je namenjene preventivi. To je dokaj zaskrbljujoče, saj se bi vsako gospodarstvo moralo zaščititi pred negativnimi efekti krize in ne soočati z njihovimi učinki. Lepa priložnost za to je novo programsko obdobje, ki bo zajemalo čas med leti 2014 in 2020 in priprave na katerega so že v polnem teku. Vsi operativni programi, razvojne prioritete in ostali elementi naj bodo nujno usmerjeni v preprečevanje negativnih učinkov, ki jih kriza prinaša s seboj ne pa z reševanjem le-teh. V večini primerov je veliko lažje ohraniti obstoječo zaposlitev, kot pa ustvarjati novo.

Med vsemi vrstami brezposelnosti predstavlja pri nas največji problem strukturna brezposelnost. Do strukturne brezposelnosti prihaja zaradi neuskladenosti med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile. Pri nas imamo razne poklice, ki primanjkujejo glede na potrebe trga dela (medicina, računalništvo, strojništvo, razni nižji poklici itd.), na drugi strani pa poklice, ki jih je v izobilju (ekonomija, javna uprava, filozofija itd.).

Odgovornost države je v tem primeru velika, saj je ona tista ki mora regulirati in med seboj usklajevati izobraževalni sistem in trg dela. Veliko lažje je posegati na izobraževalni sistem in zaradi tega tukaj vidim velike rezerve za prihodnost. Potrebno je omejiti vpis na tiste fakultete, ki pripravljajo delovno silo za nasičene poklice in spodbuditi tiste, ki izobražujejo na področjih kjer delovna sila primanjkuje.

Brezposelnost kot eden od ključnih kazalnikov konkurenčnosti vsakega gospodarstva je zelo težko napovedovati za daljše časovno obdobje, saj na njo vplivajo številni kazalniki. Po zadnjih razpoložljivih podatkih Zavoda za zaposlovanje je bila v juliju 2012 brezposelnost 9,4 %, kar je za približno 1,2 % več kot mesec prej. Po obdobju upada brezposelnih v časovnem obdobju od februarja do junija letos ko smo prešli iz 115.063 brezposelnih na 105.630 brezposelnih se je brezposelnost v juliju povzpela na 106.896 brezposelnih. To je posledica stečaja nekaterih podjetij kot tudi iztekov določenih pogodb, ki so bile sklenjene za določen čas (Zavod RS za zaposlovanje, Trg dela v številkah, 2012).

Slika 3: Gibanje brezposelnosti v Sloveniji med leti 2005 in 2012

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Trg dela v številkah, 2012.

Ob spremljanju trenutne gospodarske situacije v državi hitro dobimo občutek, da se gospodarska kriza čuti na vseh področjih, vendar je dokaj verjetno tudi, da najnižje točke še nismo dosegli. Številna podjetja, predvsem velika, so od leta 2008 že propadla in za seboj pustila veliko število brezposelnih. Hkrati pa je iz dneva v dan več takšnih podjetij, ki so se uspela obdržati na trgu, vendar je njihovo poslovanje veliko slabše kot v preteklosti, tako da so mnoga prisiljena v ukrepe sanacije med katere spada tudi odpuščanje. In ravno veliki proizvodni obrati, ki zaradi ostre konkurence na trgu ne morejo biti več tako konkurenčni kot nekoč z zapiranjem svojih obratov in posledično odpuščanjem povzročajo največje težave na področju brezposelnosti. Ljudje, ki v takih primerih ostanejo brez službe so najtežje zaposljivi, saj je večina med njimi takšnih, ki je eno vrsto dela opravljala mnoga leta in težko je najti primerne zaposlitve za njih. Poleg tega gre tukaj praviloma za ljudi v najbolj ranljivih starostnih skupinah, ki so povrh vsega po navadi še brez zadovoljive izobrazbe in specifičnih znanj. In ravno ta skupina ljudi je

najtežje zaposljiva in se med brezposelnimi zadržuje največ časa. Kljub temu da gre za najtežjo skupino, je potrebno tudi za te ljudi poskrbeti in jim omogočiti ponovno vključitev na trg dela. V tem primeru pridejo v poštev vsi programi, ki so namenjeni prekvalifikaciji, vendar se pri nas soočamo z velikimi težavami kar se tiče priznavanja znanj, saj veliko delodajalcev za razne načine prekvalifikacij sploh ne ve in jih zaradi tega tudi ne priznava.

Glede na vse ugotovitve menim, da se na kratki rok v Sloveniji lahko nadejamo nižji stopnji brezposelnosti, saj mnogi od opisanih programov pozitivno vplivajo na trg dela. Kot sem pa že med samo analizo omenil, je večina programov takih, ki delujejo navzven in pri stopnji brezposelnosti naredijo le »lepotne popravke«. Menim, da reševanje brezposelnosti na takšen način kot poteka pri nas na daljši rok ne bo učinkovito in da se bo stopnja brezposelnosti v prihodnosti ponovno povečevala oziroma se ne bo zmanjšala dovolj. V trenutni situaciji je utopija razmišljati o vzpostavitvi takšnega stanja, kot smo ga imeli pred krizo, ko je stopnja brezposelnosti dosegla skoraj 4 %. Glede na današnje razmere bi morali trenutno stopnjo brezposelnosti več kot prepoloviti, da bi se lahko približali stanju pred krizo. To pa je trenutno zelo težko doseči, saj smo gospodarstvo pripeljali do takšnega stanja, da ne ustvarja dodane vrednosti. Kljub vsemu pa je potrebno ohraniti pozitivno razmišljanje, saj se situacija v vsakem primeru lahko izboljša. Ob pravih ukrepih in dobremu planiranju bo lahko naše gospodarstvo v nekaj letih videti bistveno boljše.

4 ANALIZA UČINKOV EVROPSKIH PROGRAMOV NA ZAPOSLENOST V SLOVENSКИH PODJETJIH

V tretjem poglavju smo ugotovili, da je večina evropskih programov, ki so namenjeni zniževanju brezposelnosti v Sloveniji takšnih, ki brezposelnost absolutno gledano dejansko zmanjšujejo, po drugi strani pa smo ugotovili, da je zmanjševanje bolj umetno, njegovi učinki pa po vsej verjetnosti ne bodo dolgotrajni. Če smo se skozi celotno tretje poglavje ukvarjali z makro vidikom in analizo parametrov predvsem na nacionalni ravni, se bomo v četrtem poglavju analize spustili na mikro raven in analizirali učinke evropskih programov za posamezna podjetja, ki so v črpanje vključena.

V četrtem poglavju bomo najprej predstavili nekatere evropske projekte, ki so namenjeni povečanju konkurenčnosti vključenih podjetij in iz javno dostopnih baz podatkov pridobili imena podjetij ter njihove bilance stanja. Bilance bomo nato analizirali in primerjali gibanje treh kazalnikov, ki nam dajejo vpogled v poslovanje podjetja na kratki rok. Ti kazalniki so rast prihodkov, rast dobička ter rast števila zaposlenih v letih 2010 in 2011. Ti dve leti sem izbral zato, ker so se evropski projekti v katere so vključena analizirana podjetja začeli izvajati leta 2010. Poskušali bomo ugotoviti ali so obravnavani programi pozitivno vplivali na poslovanje podjetja. Glede na končne ugotovitve bomo

kasneje potrdili ali ovrgli hipotezo, ki pravi, da imajo evropski programi pozitivne učinke na povečanje konkurenčnosti slovenskih podjetij.

4.1 Predstavitev evropskih projektov namenjenih povečanju konkurenčnosti slovenskih podjetij

Gospodarska in finančna kriza je kljub postopnemu okrevanju povzročila velika makroekonomska neravnovesja, še posebej znotraj območja evra. Slovenija bo na podlagi proračunskih omejitev v okviru Programa stabilnosti in Nacionalnega reformnega programa pripravila načrt konsolidacije javnih financ in dolgoročnih strukturnih ukrepov. Poleg tega pa je v času okrevanja gospodarstva in za krepitev rasti nujno povečevanje konkurenčnosti podjetij na tujih trgih, kakor tudi domačega poslovnega okolja in privlačnosti za investitorje (Služba vlade RS za razvoj in evropske zadeve, Konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Pregled stanja in ukrepi za izboljšanje, 2011).

Kot smo že v prejšnjem poglavju ugotovili, je trg dela v Sloveniji relativno tog, kar prinaša omejitve pri izpolnjevanju tako mikro kot makro kazalnikov. Zaradi tega se omejitve odražajo tako pri poslovanju naših podjetij, kot tudi pri pridobivanju novih investitorjev. Poudariti pa je potrebno tudi, da v Sloveniji v zadnjem času velike težave predstavlja tudi vedno večja plačilna nedisciplina, ki omejuje številna podjetja. Plačilni roki so vedno daljši, kar v nekaterih primerih lahko privede celo do stečaja posameznih podjetij.

Gospodarska kriza je mnoga podjetja prisilila v odpuščanje in mnoga tudi v propad. Če so med temi podjetji tista, ki so že desetletja životarila in ki niso imela nobene perspektive, potem njihov propad dolgoročno pomeni svetlo točko in pozitivno posledico krize (Drobnič, 2009, str. 63).

Pri izboljšanju konkurenčnosti podjetij igrajo aktivno vlogo tudi sredstva pridobljena iz evropskih skladov. Evropski skladi namreč namenjajo veliko sredstev ravno za projekte, katerih cilj je povečanje konkurenčnosti podjetij. Projekti so usmerjeni v več sektorjev, v programskem obdobju 2007–2013 pa se največ sredstev namenja za naslednja področja:

- kompetenčni centri za povečanje konkurenčnosti podjetij, panoge in posameznikov na trgu;
- področja povezana s prihranki energije oz. ekološka področja;
- krepitev narodnih skupnosti in ohranjanje kulturne dediščine;
- krepitev znanstveno raziskovalne sfere.

V nadaljevanju magistrskega dela se bomo podrobneje soočili s sredstvi, ki so namenjena podjetjem vključenim v projekte kompetenčnih centrov za povečanje konkurenčnosti.

Kompetenčne centre sem vključil v analizo, ker gre za program, ki je za razliko od drugih skoraj v celoti namenjen podjetjem. Poleg tega gre za program, ki ni namenjen zgolj enemu prednostnemu področju, ampak pokriva številne panoge na trgu, mnoge med njimi so tudi takšne, ki počasi izgubljajo na pomenu in se jih na ta način poskuša oživeti (steklarstvo, orodjarstvo itd.). Vsekakor pa nam analiza kompetenčnih centrov omogoča zajeti čim bolj raznolika podjetja, kar nam ponuja zelo širok vpogled v stanje na trgu.

Podjetja se morajo v današnjem času prilagajati spremenljivim in vedno zahtevnejšim razmeram na trgu. Znanje in nove tehnologije so tista področja na katerih je še veliko maneverskega prostora in zaradi tega je potrebno največ pozornosti nameniti ravno njim. Ker pa je težko vse inovacije in znanje pridobiti na enem mestu, je zelo pomembno sodelovanje med samimi podjetji tako znotraj panog, kot tudi medpanožno sodelovanje. Zaradi vsega navedenega so podjetja v zadnjem času začela iskati nove poti sodelovanja, med katerimi je ena izmed zanimivejših zagotovo ustvarjanje t. i. kompetenčnih centrov. Kompetenčni centri so združenja podjetij, katerih cilji so povezani predvsem s povečanjem usposobljenosti svojih zaposlenih, razvojem kadrov, prenosom znanj in dobrih praks med partnerji, dvigovanjem kakovosti ponujenih izdelkov oz. storitev ter hkrati dvigovanjem zadovoljstva obstoječih in potencialnih novih naročnikov. Skratka, če povzamemo lahko rečemo, da si kompetenčni centri preko vlaganja v razvoj prizadevajo izboljšanje vseh temeljnih elementov, ki so potrebni za povečanje konkurenčnosti posameznega podjetja in panoge na trgu.

Pri nas obstaja kar nekaj projektov, ki so financirani iz evropskih sredstev, katerih cilj je formiranje novih kompetenčnih centrov na različnih področjih. V te projekte so večinoma vključena podjetja, torej zasebna sfera, nekateri projekti pa so takšni, ki so namenjeni raznim nevladnim organizacijam kot so zavodi, društva ipd. Nekateri izmed evropskih programov namenjenih financiranju kompetenčnih centrov so (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, Razvoj kadrov, Kompetenčni centri za razvoj kadrov 2010–2013, 2012):

- usposabljanje in izobraževanje zaposlenih;
- konzorciji za kompetenčne centre;
- sofinanciranje spodbud delodajalcem za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom;
- spodbujanje socialnega podjetništva.

Glede na to, da sta v programa Sofinanciranje spodbud delodajalcem za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom in Spodbujanje socialnega podjetništva vključeni predvsem razni zavodi in neprofitne organizacije, se magistrsko delo v nadaljevanju ukvarja z analizo projektov Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih in Konzorciji za kompetenčne centre, saj so na omenjenih programih med prejemniki evropskih subvencij predvsem podjetja.

Analiza poslovanja vključuje 202 podjetji, ki so razdeljena po različnih panogah in so leta 2010 pričela s črpanjem evropskih sredstev v sklopu Evropskega socialnega sklada. Analiza temelji na pregledu glavnih kazalnikov poslovanja podjetja za obdobje dveh let in nam omogoča vpogled v poslovanje po pričetku črpanja evropskih sredstev. Kazalniki, na katerih je poudarek so:

- rast prihodkov,
- rast dobička,
- rast števila zaposlenih.

4.1.1 Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih (UIZ)

Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih je projekt, ki ga delno financira EU in sicer iz Evropskega socialnega sklada in za izvedbo katerega je pri nas zadolžen Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje. Namen projekta je, kot je že iz samega naslova razvidno usposabljanje in izobraževanje zaposlenih, tako na samem delovnem mestu kot tudi izven podjetja. Namen projekta je spodbuditi delodajalce, da začnejo sistematično vlagati v svoje zaposlene in jih na ta način prilagoditi trenutnim razmeram na trgu dela. Na ta način lahko podjetja prispevajo k odpravi strukturnih neskladij ter povečanju mobilnosti in zaposljivosti. V letu 2011 je na projektu bilo na voljo približno 2 milijona EUR, ki so bili razdeljeni med 130 različnih upravičencev. Najvišji izplačan znesek je bil 59.300,73 EUR in sicer podjetju Engrotuš d.d., najnižji znesek pa je znašal približno 1.500,00 EUR, prejemnik pa je bilo podjetje ACS d.o.o.

Ker med vsemi upravičenci evropskih sredstev najdemo tudi nekaj neprofitnih organizacij in podjetij, ki so s poslovanjem v letu 2011 prenehala oziroma podatkov o poslovanju za leto 2011 še nimajo objavljenih, analiza vključuje 117 podjetij, ki so smiselno razdeljena po različnih dejavnostih, glede na število vključenih podjetij. Podjetja so razvrščena v naslednje dejavnosti:

- računalništvo,
- trgovina,
- poslovno svetovanje,
- obdelava kovin,
- ostale dejavnosti.

4.1.1.1 UIZ računalništvo

Tabela 16 nam prikazuje poslovanje podjetij, ki delujejo na področju računalništva in so vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih in s tem upravičena do evropskih subvencij.

Tabela 16: Podjetja s področja računalništva vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. Epromar d.o.o.	488.129	-23 %	-91 %	6	+20 %
2. Askit d.o.o.	206.226	+39 %	+36 %	2	0 %
3. GOINFO d.o.o.	1.213.625	+9 %	0 %	22	+5 %
4. Opal d.o.o.	1.031.317	-6 %	-13 %	16	-16 %
5. Netica d.o.o.	132.088	-1 %	+11 %	3	+50 %
6. HC Center d.o.o.	1.387.959	-33 %	-76 %	7	+17 %
7. Kivi Com d.o.o.	509.465	-2 %	+306 %	8	-11 %
8. FMC d.o.o.	15.603.846	+31 %	+40.213 %	30	-12 %
9. Unistar LC d.o.o.	14.454.227	+22 %	-55 %	58	-6 %
10. ERP PLUS d.o.o.	21.507	0 %	-148 %	1	0 %
11. BASS d.o.o.	996.733	-5 %	-85 %	14	-7 %
12. SO- CE d.o.o.	738.861	+64 %	-81 %	2	0 %
13. E- stroj, Uroš Strajnar s.p.	24.730	+37 %	-84 %	1	0 %
14. BORUT d.o.o.	43.532	+10 %	-10.615 %	2	0 %
15. Ro- Soft Robert Kreslin s.p.	43.510	-5 %	-48 %	1	0 %
16. Eurocom d.o.o.	624.897	-36 %	-14 %	3	0 %
17. CREA plus d.o.o.	865.447	+855 %	-14 %	3	0 %
18. Levian, Nelson Šorgo s.p.	22.803	+14 %	+34 %	1	0 %
19. Disk Informatika Marko Šubic s.p.	478.619	-5 %	-41 %	1	0 %
20. Seid Delić s.p.	51.494	+912 %	+54 %	1	0 %
21. Klika d.o.o.	1.500.681	+78 %	+427 %	16	+45 %
22. Vipros storitve Svetlan Molnar s.p.	140.520	+6 %	-81 %	1	-50 %
23. Luminet Janez Hudrap s.p.	33.055	+64 %	-82 %	1	0 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Med 23 vključenimi podjetji je 56,5 % takšnih, ki so v obravnavanem obdobju svoje prihodke povečala. Med slednjimi izstopata podjetji Crea Plus d.o.o. in Seid Delić s.p., ki sta svoje prihodke uspela povečati za več kot osem krat. Poudariti je potrebno tudi, da je podjetje Seid Delić s.p. začelo iz zelo nizke osnove. Približno 39 % obravnavanih podjetij je svoje prihodke v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo, največje znižanje prihodkov med vsemi podjetji pa beležita podjetji HC Center d.o.o. (- 33 %) in Eurocom d.o.o. (- 36 %). Eno podjetje (Erp Plus d.o.o.) oz. 4,5 % pa je svoje prihodke ohranilo na približno isti ravni kot leta 2010.

Med obravnavanimi podjetji je približno 30 % podjetij svoj dobiček povečalo, 65 % pa je dobiček zmanjšalo. Eno podjetje pa je svoje poslovanje zaključilo z istim poslovnem izidom kot leta 2010. Najbolj so dobiček povečala podjetja Kivi Com d.o.o. (+ 306 %),

FMC d.o.o. (+ 40.213 %) in Klikad.o.o. (+ 427 %). Znaten padec dobička je zabeležilo 10 podjetij med katerimi najbolj izstopa podjetje Borut d.o.o.

Analiza gibanja zaposlenih v letih 2010 in 2011 nam pokaže, da je večina obravnavanih podjetij (52,2 %) v letu 2011 ohranila isto število zaposlenih kot leto pred tem. 26,1 % obravnavanih podjetij je število zaposlenih zmanjšalo, 21,7 % podjetij pa je število zaposlenih povečalo.

4.1.1.2 UIZ trgovina

Drugi najbolj reprezentativen delež med podjetji, ki so vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih predstavljajo podjetja, ki se ukvarjajo s trgovsko dejavnostjo. Tabela 17 nam prikazuje analizo 15 vključenih podjetij.

Tabela 17: Podjetja s področja trgovske dejavnosti vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. CTM d.o.o.	6.644.806	+13 %	-73 %	20	-5 %
2. Kopija-Nova d.o.o.	4.085.949	0 %	+108 %	10	+11 %
3. Merc d.o.o.	2.195.533	+29 %	-20 %	15	+7 %
4. Ambient dom design trgovina d.o.o.	707.713	-51 %	-95 %	2	+100 %
5. Sportsdirect.com d.o.o.	23.593.417	+7 %	-57 %	135	+13 %
6. Rudi Rudnik s.p.	1.374.509	-1 %	-14 %	17	0 %
7. Spektrum Trade d.o.o.	89.876	-9 %	+3 %	2	0 %
8. Vibis d.o.o.	86.678	+67 %	-93 %	2	+100 %
9. Benytrade d.o.o.	5.819.343	+27 %	+30 %	7	-13 %
10. Fida Sports Matjaž Stopar s.p.	11.342	+62 %	-628 %	1	0 %
11. Maked d.o.o.	1.977.261	+159 %	+100 %	2	0 %
12. Fortuna Trade d.o.o.	173.732	-58 %	+5.278 %	3	0 %
13. A.C.S. d.o.o.	969.699	-9 %	-93 %	3	0 %
14. Sončnica d.o.o.	65.327	+23 %	-50 %	1	0 %
15. Domex d.o.o.	467.245	-11 %	-84 %	1	0 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Izmed vseh analiziranih podjetij je več kot polovica takšnih, ki so v obravnavanem obdobju uspela svoje prihodke povečati. V tej kategoriji najbolj izstopa podjetje Maked d.o.o., ki beleži visok rast prihodkov (159 %). 40 % podjetij je svoje prihodke v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo, eno podjetje oziroma 6,6 % pa je svoje prihodke ohranilo na približno enaki ravni.

Pri analizi gibanja dobička opazimo, da je dvema tretjinama podjetij dobiček padel, ostala podjetja pa so beležila rast dobička. Med podjetji, ki so beležila rast dobička so tri takšna,

ki so dobiček podvojila ali multiplicirala (Kopija- Nova d.o.o., Maked, Fortuna d.o.o.), med podjetji, ki beležijo padec dobička pa je najbolj izstopalo podjetje Fida d.o.o., ki je zabeležilo visok padec (-628 %).

Več kot polovica (53,4 %) vseh podjetij je število zaposlenih v letu 2011 ohranilo na isti ravni kot leta 2010, med ostalimi podjetji pa je 13,3 % takšnih, ki je število zaposlenih zmanjšala, ostalih 33,3 % pa je število zaposlenih povečalo.

4.1.1.3 UIZ poslovno svetovanje

Tabela 18 obravnava podjetja, ki se ukvarjajo s poslovnim svetovanjem. V analizo je vključenih 12 podjetij, ki delujejo na tem področju.

Tabela 18: Podjetja s področja poslovnega svetovanja vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih

PODJETJE	PRIHODKI 2011 V EUR	GIBANJE PRIHODKOV 2010–2011	GIBANJE DOBIČKA 2010–2011	ŠTEVILO ZAPOSLENIH V LETU 2011	GIBANJE ŠTEVILA ZAPOSLENIH 2010–2011
1. Delion d.o.o.	684.614	+189 %	+26 %	4	+33 %
2. Duri d.o.o.	55.284	-57 %	-484 %	2	-33 %
3. Navdihi d.o.o.	54.651	+174 %	-51 %	1	0 %
4. E- Kreativa d.o.o.	47.419	-45 %	-137 %	2	0 %
5. BM Consulting Branko Žunec s.p.	6.405	+26 %	+64 %	3	+50 %
6. CT d.o.o.	192.079	+23 %	+13 %	1	-50 %
7. Fundere d.o.o.	40.788	-27 %	-316 %	1	0 %
8. IPR d.o.o.	77.552	+63 %	+62 %	1	0 %
9. Tiko Pro d.o.o.	235.061	+376 %	+292 %	3	+200 %
10. Demona d.o.o.	141.842	+29 %	+66 %	3	+50 %
11. ITSM Center d.o.o.	214.415	+5.283 %	+236 %	1	0 %
12. Monis Monika Šmit s.p.	18.445	+350 %	+106 %	1	0 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Med 12 vključenimi podjetji je 75 % takšnih, ki beležijo povečanje prihodkov. Med temi podjetji najbolj izstopa podjetje ITSM center d.o.o., ki beleži zelo visoko rast. Dobiček se je 66,6 % podjetij povečal, ostalih 33,3 % pa beleži padec dobička.

Število zaposlenih je 33,3 % podjetij povečalo, 16,7 % zmanjšalo, 50 % podjetij pa je število zaposlenih ohranilo na isti ravni kot leta 2010.

4.1.1.4 UIZ obdelava kovin

Izmed vseh podjetij, ki so vključena v izvajanje projekta Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih je tudi osem podjetij, ki se ukvarjajo z obdelavo kovin. Analiza podjetij je prikazana v Tabeli 19.

Tabela 19: Podjetja s področja obdelave kovin vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih

PODJETJE	PRIHODKI 2011 V EUR	GIBANJE PRIHODKOV 2010–2011	GIBANJE DOBIČKA 2010–2011	ŠTEVILO ZAPOSLENIH V LETU 2011	GIBANJE ŠTEVILA ZAPOSLENIH 2010–2011
1. Monting SK d.o.o.	4.464.348	+6 %	-11 %	52	+11 %
2. IMP Armature d.o.o.	6.256.659	+19 %	+1 %	63	+9 %
3. Skodnik d.o.o.	513.295	+84 %	+341 %	2	0 %
4. KOVINC d.o.o.	3.938.429	-12 %	-50 %	18	-5 %
5. GORENC, Igor Stare s.p.	1.225.960	+51 %	+94 %	14	0 %
6. Tekoma Ferdinand Maguč s.p.	88.982	+50 %	-96 %	30	+20 %
7. Viro d.o.o.	89.833	+57 %	+122 %	1	0 %
8. Kovinarska P&P d.o.o.	401.949	+18 %	-6.986 %	13	+8 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Na področju obdelave kovin so skoraj vsa obravnavana podjetja (87,5 %) uspela v letu 2011 prihodke povečati v primerjavi z letom 2010. Največji skok je zabeležilo podjetje Skodnik d.o.o., ki je povečalo prihodke za 84 %.

Če analiziramo poslovni izid obravnavanih podjetij, ugotovimo, da je polovica podjetij uspela izboljšati svoj poslovni izid, ostala polovica pa je zabeležila slabši poslovni izid kot leta 2013.

Polovica obravnavanih podjetij je povečala število zaposlenih, 37,5 % podjetij je ohranilo isto število zaposlenih, 12,5 % podjetij pa je število zaposlenih zmanjšalo.

4.1.1.5 UIZ ostale dejavnosti

Tabela 20 prikazuje preostala podjetja, ki so vključena v projekt usposabljanje in izobraževanje zaposlenih. Podjetja so razdeljena po različnih dejavnostih ugotovitve pa sledijo.

Tabela 20: Ostala podjetja vključena v projekt Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih po različnih dejavnostih

PODJETJE	DEJAVNOST	PRIHODKI 2011 V EUR	GIBANJE PRIHODKOV 2010–2011	GIBANJE DOBIČKA 2010–2011	ŠTEVILO ZAPOSLENIH V LETU 2011	GIBANJE ŠTEVILA ZAPOSLENIH 2010–2011
1. Micro Team d.o.o.	Izobraževanje	285.185	-31%	-30%	3	0%
2. RR Svetovanje Rok Rebolj s.p.	Izobraževanje	37.526	+37%	+61%	1	0%

Se nadaljuje

Nadaljevanje

PODJETJE	DEJAVNOST	PRIHODKI 2011 V EUR	GIBANJE PRIHODKOV 2010–2011	GIBANJE DOBIČKA 2010–2011	ŠTEVILO ZAPOSLENIH V LETU 2011	GIBANJE ŠTEVILA ZAPOSLENIH 2010–2011
3. Peskovnik Katja Bizjak s.p.	Izobraževanje	31.444	-26%	-6%	1	0%
4. B2 d.o.o.	Izobraževanje	2.303.369	+4%	+105%	27	-18%
5. Cerdonis d.o.o.	Tiskarstvo	123.637	-28%	-78%	1	-50%
6. Arnoldvuga d.o.o.	Tiskarstvo	763.939	-9%	-65%	5	0%
7. EGP d.o.o.	Tiskarstvo	12.871.442	-6%	+110%	128	-8%
8. Kmetijska založba d.o.o.	Tiskarstvo	311.780	+3%	+151%	5	-17%
9. Fripas d.o.o.	Nepremičnine	55.888	-67%	-61%	1	0%
10. Mebo Invest d.o.o.	Nepremičnine	89.881	+1%	-17%	1	0%
11. INBA d.o.o.	Nepremičnine	55.383	+72%	+97%	1	0%
12. Larysa Fabjan s.p.	Nepremičnine	10.123	+159%	-64%	1	0%
13. Kontesa d.o.o.	Računovodstvo	312.223	-1%	-40%	11	+10%
14. Ombis d.o.o.	Računovodstvo	190.225	+21%	-12%	3	0%
15. 2ER Eva Jeglič s.p.	Računovodstvo	79.827	+22%	+63%	1	0%
16. Aqua d.o.o.	Računovodstvo	271.312	-5%	-39%	7	0%
17. Zaslon Telecom d.o.o.	Telekomunikacije	807.131	-3%	-25%	12	+9%
18. 3B+D d.o.o.	Telekomunikacije	269.558	+12%	+38%	3	+50%
19. Mobik d.o.o.	Telekomunikacije	22.745.709	+39 %	+39 %	14	+8%
20. MSC Pomurje d.o.o.	Marketing	155.757	+81%	+32%	5	+150%
21. Ex marketing d.o.o.	Marketing	745.236	-29%	-51%	9	-18%
22. RC Marketing d.o.o.	Marketing	2.711.141	+12 %	-7%	10	0%
23. IBS varovanje d.o.o.	Varovanje	821.389	+29%	+173%	38	+9%
24. GSV varovanje d.o.o.	Varovanje	1.458.596	+35%	+183%	44	+7%
25. GSV d.o.o.	Varovanje	6.032.456	+27%	-11%	230	+20%
26. Sun Roller Adriatica d.o.o.	Avtomobilizem	10.452.285	-1%	-92%	192	+64%
27. A.R.C. Zdenko Fridau s.p.	Avtomobilizem	7.035	+5%	+14%	8	+60%
28. S-Forming d.o.o.	Avtomobilizem	164.990	+145%	+81%	3	+200%
29. Collegium Mondial Travel d.o.o.	Turizem	6.644.806	+13%	-73%	20	-5%
30. Remax d.o.o.	Turizem	1.682.600	-4%	+1605%	13	0%
31. Renta Comm d.o.o.	Gostinstvo	485.068	-3%	+175%	9	-10%
32. Pasus d.o.o.	Gostinstvo	211.408	-1%	-76%	4	+33%
33. Maksima Medica d.o.o.	Medicina	38.350	+405%	+506%	2	0%
34. Apta Medica International. d.o.o.	Medicina	414.683	+5.285%	+3.155%	2	0%

Se nadaljuje

Nadaljevanje

PODJETJE	DEJAVNOST	PRIHODKI 2011 V EUR	GIBANJE PRIHODKOV 2010–2011	GIBANJE DOBIČKA 2010–2011	ŠTEVILO ZAPOSLENIH V LETU 2011	GIBANJE ŠTEVILA ZAPOSLENIH 2010–2011
35. Competo d.o.o.	Zaposlovanje	193.797	+389%	+379%	3	+200%
36. Agencija Mservis d.o.o.	Zaposlovanje	9.257.351	+17%	-22%	139	+39%
37. Prva TV d.o.o.	RTV	8.718.610	0%	-166%	37	-3%
38. Radio Center d.o.o.	RTV	1.213.948	+10%	+348%	11	+10%
39. Podgorje d.o.o.	Pohištvo in oprema	18.863.384	+7%	+59%	333	-1%
40. Pohištvo in notranja oprema Branko Vidmar s.p.	Pohištvo in oprema	24.384	-49%	-99%	14	+17%
41. Barval d.o.o.	Slikopleskarstvo	1.561.943	-28%	-22%	16	-11%
42. Slikopleskarstvo Dimitrij Vivoda s.p.	Slikopleskarstvo	25.524	-75%	-29%	2	0%
43. RCM d.o.o.	Transport	7.099.965	+68%	+876%	45	+18%
44. Finančna hiša d.o.o.	Finance	838.841	+74%	+263%	12	+50%
45. Donit tesnit d.o.o.	Gumarstvo	21.505.825	+18%	+81%	46	-66%
46. Dontes d.o.o.	Kemija	6.379.401	+153%	+365%	141	+207%
47. Svetloba d.o.o.	Projektiranje	1.191.805	+93%	+222%	4	+100%
48. Nevtron& Company d.o.o.	Založništvo	852.272	-2%	-40%	7	+17%
49. Studio Razvoj d.o.o.	Arhitektura	244.946	-14%	-82%	4	0%
50. ELGO- NOVA d.o.o.	Energetika	821.367	+8%	+169%	5	+67%
51. Globaling d.o.o.	Kozmetika	167.600	-18%	+283%	2	0%
52. RR Gradnje d.o.o.	Gradbeništvo	46.200	+88%	-81%	1	0%
53. Kmetijska založba d.o.o.	Tiskarstvo	311.780	+3%	+151%	5	-17%
54. Oveon d.o.o.	Inženiring	158.812	+5%	+12%	1	0%
55. BAG d.o.o.	Vodovodne inštalacije	440.511	+49%	-45%	5	+25%
56. Ropar Elektronika d.o.o.	Elektronika	231.913	-16%	-85%	3	0%
57. Pleksi Art d.o.o.	Grafika	184.531	-7%	-100%	3	0%
58. DN d.o.o.	Zavarovalništvo	60.385	+11%	-88%	1	-50%
59. CMM d.o.o.	Kongresna dejavnost	152.731	-13%	-40%	1	-50%

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Približno 60 % obravnavanih podjetij je v obdobju od leta 2010 do leta 2011 svoje prihodke povečalo. Že na prvi pogled ugotovimo, da so se prihodki najbolj povečali dvema podjetjema, ki delujeta v medicinski panogi (Apta Medica d.o.o. in Maksima Medica d.o.o.). 38,9 % podjetij je svoje prihodke zmanjšalo. Dve od treh podjetij, ki beležita največji padec prihodkov, sta po organizacijski obliki s.p.

Če analiziramo poslovni izid obravnavanih podjetij ugotovimo, da je približno polovica podjetij uspela izboljšati poslovni izid, druga polovica pa je zabeležila slabši poslovni izid kot leta 2010. Ugotavljamo, da tudi pri dobičku prednjačijo podjetja, ki delujejo na področju medicine.

Analiza gibanja števila zaposlenih nam pokaže, da je 40 % obravnavanih podjetij v letu 2011 povečalo število zaposlenih glede na leto 2010. Približno 23,7 % podjetij je število zaposlenih zmanjšalo, 36,3 % podjetij pa je število zaposlenih ohranilo na isti ravni kot leta 2010. Med vsemi podjetji, ki so povečala število zaposlenih velja izpostaviti podjetje Dontes, ki deluje na področju kemije, saj je uspelo število zaposlenih več kot podvojiti in je v letu 2011 imelo 141 zaposlenih.

4.1.2 Konzorciji za kompetenčne centre

Leta 2010 je pričelo z delovanjem sedem kompetenčnih centrov. Podjetja, ki so v te centre vključena so upravičena do subvencij, ki jih s pomočjo sredstev Evropskega socialnega sklada dodeljuje Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje. Projekt bo trajal predvidoma do leta 2013.

V konzorcije za kompetenčne centre je vključenih 90 podjetij in 7 drugih organizacij s skupnim proračunom v višini 3.441.538,00 EUR in sofinanciranjem v višini 2.750.000,00 EUR. Kompetenčni centri v povprečju vključujejo 14 partnerjev, izvedenih bo predvidoma preko 6.000 vključitev zaposlenih v usposabljanja, s povprečnim številom ur trajanja usposabljanj 26,93 ur (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, Kompetenčni centri za razvoj kadrov 2010–2013, 2012).

Kompetenčni centri pokrivajo številna področja, trenutno pa poteka sofinanciranje s pomočjo evropskih sredstev na sedmih področjih, in sicer:

- Steklarstvo.
- Računovodstvo.
- Informacijski sistemi.
- Orodjarstvo.
- Robotika.
- Kemijska industrija.
- Napredne storitve in aplikacije v informacijski in telekomunikacijski oz. znanstveno raziskovalni in razvojni panogi.

V okviru kompetenčnih centrov so bili izdelani kompetenčni modeli, ki vključujejo več kompetenčnih profilov za izbrana delovna mesta, ključna za posamezni kompetenčni center. Na podlagi izdelanih kompetenčnih profilov za posamezna delovna mesta ter

posledično, ugotovljenih primanjkljajih kompetenc, se odvijajo usposabljanja zaposlenih na izbranih delovnih mestih v partnerskih podjetjih (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, Kompetenčni centri za razvoj kadrov 2010–2013, 2012).

Projekt ima tudi širše cilje, saj si prizadeva znanja in ostale izkušnje prenesti v širšo panogo in preko sodelovanja z ostalimi institucijami dvigniti ugled panoge.

4.1.2.1 Kompetenčni center za razvoj kadrov v steklarstvu (KoC Steklar)

Steklarska panoga je ena izmed tistih panog, ki je v preteklosti bila zelo cenjena, v zadnjem času pa se sooča z velikimi težavami. Čeprav gre za panogo, ki se pri nas ne more uvrstiti med večje, pa imamo presenetljivo veliko podjetij, ki v tej panogi delujejo. Toda zanimanja za ta poklic je vedno manj, steklarska šola pa glede vpisa beleži negativen trend. Učenci, ki se za ta poklic šolajo, pa seveda v tradicionalnem srednješolskem programu ne morejo pridobiti vseh kompetenc, ki so potrebne za nastop na delovnem mestu. Zaradi tega so steklarji primorani večino znanja razvijati in prenašati na interni način.

Zaradi vseh navedenih dejavnikov se je pojavila potreba po kompetenčnem centru za razvoj kadrov v steklarstvu. V partnerstvo je se vključilo 10 podjetij, ki s partnerstvom nameravajo dvigniti raven usposobljenosti zaposlenih ter povečati njihovo zadovoljstvo in motiviranost, hitreje prilagajanje zaposlenih novim razmeram na trgu, dvig kvalitete izdelkov ter povečanje zanimanja za poklic med mladimi.

Tabela 21 prikazuje podjetja, ki so se leta 2010 vključila v kompetenčni center in na ta način pridobila pravico do črpanja evropskih sredstev.

Tabela 21: Analiza podjetij vključenih v KoC Steklar glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. Steklarna Hrastnik d.d.	44.314.889	+16 %	+193 %	558	+2 %
2. Forstek d.o.o.	3.291.455	+17 %	+112 %	60	+5 %
3. Steklarna Rogaška d.d.	31.622.403	-17 %	-735 %		+8 %
4. Strojno ključavničarstvo Strašek Marjan s.p.	941.773	+14 %	-63 %	17	+21 %
5. Mozaik Ciril zobec s.p.	361.864	-17 %	-17 %	3	0 %
6. Glesia d.o.o.	70.305	+37 %	-372 %	1	0 %
7. Vetro Emba d.o.o.	810.838	-1 %	-74 %	5	+25 %

Se nadaljuje

Nadaljevanje

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
8. Glaviart, Tanja Valenčak s.p.	61.439	+26 %	+54 %	1	0 %
9. Steklarski hram d.o.o.	2.964.378	-17 %	-735 %	185	-8 %
10. Steklarna Hrastnik-Opal d.o.o.	7.494.514	+9 %	+18 %	152	-15 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Ugotavljamo, da je 60 % vključenih podjetij v letu 2011 prihodke v primerjavi z letom 2010 uspelo povečati. Ostalih 40 % je prihodke zmanjšalo. Analiza poslovnega izida pa nam ponudi obratno situacijo, saj je 60 % vključenih podjetij beležilo slabši poslovni izid kot v letu 2010. Ostalih 40 % pa je imelo boljši poslovni izid. Pri analizi števila zaposlenih ugotavljamo, da je polovica podjetij število zaposlenih povečala, 20 % podjetij je svoje število zaposlenih zmanjšalo, 30 % podjetij pa je ohranilo isto število zaposlenih kot leta 2010.

4.1.2.2 Kompetenčni center za razvoj kadrov v računovodski dejavnosti (KoC Računovodstvo)

Računovodska panoga je pri nas v polnem razcvetu. Veliko je podjetij, ki na trgu opravljajo računovodsko dejavnost, kar je tudi posledica tega, da se vedno več podjetij odloča za zunanja računovodstva.

Pomen računovodskih servisov, ki opravljajo računovodsko, knjigovodsko in revizijsko dejavnost ter davčno svetovanje je v širšem gospodarskem prostoru izredno velik, predvsem zaradi posrednega vpliva na odločitve glede razvoja podjetniške dejavnosti številnih malih in srednje velikih podjetij, pa tudi zaradi svoje vloge v sistemu javnega gospodarskega informiranja (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, KOC računovodstvo, 2012).

Kljub temu, da je Slovenija država, ki ima največje število reguliranih poklicev med državami članicami EU, v računovodski panogi ni konkretnih predpisov, ki bi urejali pogoje za opravljanje računovodske dejavnosti. Posledica tega je, da je nivo znanja v tej panogi dokaj nizek, kar pa vodi v slabšo kvaliteto dela. Glavni cilji partnerstva so torej povezani predvsem z dvigom nivoja usposobljenosti zaposlenih v računovodski panogi ter povečanjem kakovosti ponujenih storitev.

V Kompetenčni center Računovodstvo je vključenih 13 podjetij. Tabela 22 nam ponuja pregled njihovega poslovanja po temeljnih kazalnikih za leti 2010 in 2011.

Tabela 22: Analiza podjetij vključenih v KoC Računovodstvo glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. Unija d.d.	2.531.544	+14 %	+16 %	37	+3 %
2. Sova d.o.o.	560.667	-4 %	-58 %	8	0 %
3. Alin d.o.o.	77.705	-63 %	-5 %	3	-57 %
4. Leitner+Leitner d.o.o.	1.551.561	+6 %	-8 %	15	-6 %
5. Rafis d.o.o.	744.342	+3 %	+196 %	7	-13 %
6. Svilar Bohorič & Partnerji d.o.o.	342.860	+48 %	+468 %	4	0 %
7. Saldo Plus d.o.o.	209.521	+4 %	+134 %	5	0 %
8. KOM&COM d.o.o.	279.146	-2 %	+2.378 %	7	-13 %
9. KOC d.o.o.	81.173	+107 %	-91 %	3	+200 %
10. Facta – Aleksander Štefanac s.p.	248.235	+2 %	-4 %	4	0 %
11. Firaba d.o.o.	128.660	+10 %	+4.779 %	4	0 %
12. Movens d.o.o.	13.122	-11 %	+100 %	1	0 %
13. Prokont d.o.o.	70.903	+27 %	+13 %	1	0 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Skoraj 70 % vključenih podjetij je svoje prihodke v letu 2011 povečalo. V tej kategoriji je prednjačilo podjetje KOC d.o.o., ki je prihodke podvojilo. Ostala podjetja so imela v letu 2011 manjša prihodke. Približno 61,5 % podjetij je v letu 2011 imelo boljši poslovni izid kot leta 2010. V tej kategoriji so nekatera podjetja dosegla odlične rezultate, omeniti pa velja podjetje KOM&COM d.o.o., ki je dobiček povečalo za 2.378 %. Večina izmed obravnavanih podjetij (53,8 %) je v letu 2011 ohranilo enako število zaposlenih kot leta 2010. Zanimivo je, da med podjetji, ki so v obravnavanem obdobju večinoma dobro poslovala ni prihajalo do večje rasti števila zaposlenih. Število zaposlenih se je povečalo le v dveh podjetjih (Unija d.o.o. in KOC d.o.o.).

4.1.2.3 Kompetenčni center za uvajanje najboljših praks v razvojne procese na področju informacijskih sistemov (KoC RIS)

Uravnotežen razvoj strokovnih, tehničnih in interdisciplinarnih kompetenc ter njihov dejanski vpliv na konkurenčnost stroke je glavni cilj kompetenčnih centrov za uvajanje najboljših praks v razvojne procese na področju informacijskih sistemov.

V izbrani panogi smo identificirali primanjkljaj usposobljenega kadra kot ključno zavoro pri tehnološkem razvoju naprednih, uporabniku prijaznih rešitev na področju informacijskih sistemov. Primanjkljaj ključnih kompetenc je bil prepoznan v vseh fazah razvoja produktov, tako na področju tehničnih specialističnih kot

interdisciplinarnih znanj (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, KOC RIS, 2012).

Glavni cilji kompetenčnega centra so kvalitetnejši razvoj kadrov znotraj področja informacijskih sistemov, podjetjem znotraj partnerstva omogočiti širok razpon interdisciplinarnih znanj, vključiti čim večje število zaposlenih znotraj teh podjetij v usposabljanja itd.

Iz Tabele 23 je razvidno, da je izmed 11 podjetij, ki so se vključila v izvajanje projekta KOC RIS skoraj 55 % takšnih, ki so v letu 2011 povečala prihodke v primerjavi z letom 2010.

Tabela 23: Analiza podjetij vključenih v KoC RIS glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. Comtrade d.o.o.	33.521.604	+2 %	+860 %	447	-9 %
2. Domenca Labs d.o.o.	1.023.816	0 %	+5.422 %	19	+1800 %
3. Gooie d.o.o.	213.146	+6 %	-1.975 %	3	0 %
4. Guardiaris d.o.o.	88.270	+88 %	-35 %	1	0 %
5. Klika d.o.o.	1.500.681	+78 %	+427 %	16	+45 %
6. Medius d.o.o.	1.239.710	-18 %	-98 %	12	0 %
7. Parsek d.o.o.	1.982.815	+6 %	-40 %	20	-5 %
8. Premisa d.o.o.	300.810	-35 %	+282 %	5	-17 %
9. XLab d.o.o.	2.321.012	+15 %	-35 %	50	+14 %
10. Acros d.o.o.	202.999	-6 %	+1 %	6	+20 %
11. Asiistech d.o.o.	490.032	-57 %	-53 %	9	-18 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Manjše prihodke je zabeležilo 36 % vključenih podjetij, medtem ko je eno podjetje oz. 9 % prihodke ohranilo na približno isti ravni. 45 % vseh podjetij, ki sodelujejo na projektu je uspelo izboljšati poslovni izid v primerjavi z letom 2010, ostala podjetja so zabeležila slabši poslovni izid. Nadpovprečne rezultate v tej kategoriji sta dosegli podjetji Comtrade d.o.o. in Domenca Labs d.o.o., veliko slabše kot v letu 2010 pa je poslovalo podjetje Gooie d.o.o. 36,4 % podjetij je število zaposlenih zmanjšalo, ravno tako je 36,4 % podjetij povečalo število zaposlenih, ostalih 27,4 % pa je ohranilo isto število zaposlenih kot leta 2010.

4.1.2.4 Kompetenčni center orodjarstvo (KoC Orodjarstvo)

Orodjarstvo je pomembna panoga, ki ima v Sloveniji dolgo tradicijo. V preteklosti se je pri nas z orodjarstvom ukvarjalo veliko posameznikov, ki so v svojih delavnicah izdelovali različna orodja. Skozi čas se je stanje na trgu zelo spremenilo in posamezniki

zelo težko obstanejo, zato je ročno orodjarstvo skorajda izumrlo. Po drugi strani pa imamo pri nas kar nekaj podjetij, ki se z orodjarstvom ukvarjajo, večino proizvodov pa izvozijo v tujino. Napredne tehnologije od podjetij zahtevajo vedno večje napore in inovacije na tem področju so dokaj pogoste. Večina podjetij, ki na trgu delujejo pa se ne ukvarja zgolj z orodjarstvom, ampak sodelujejo z različnimi podjetji, ki delujejo v drugih panogah in na ta način vedno bolj širijo svoja znanja.

S projektom KoC Orodjar želijo povezati gospodarske družbe iz Notranjsko-kraške regije, ki delujejo pretežno na področju orodjarstva in z njim povezanimi dejavnostmi. Znotraj partnerstva želijo nadgraditi specifične kompetence, ki jih ni mogoče pridobiti znotraj šolskega sistema in tudi ne preko tržnih ponudb. Dolgoročno želijo zagotoviti, da bo orodjarstvo kljub globalizacijskim tokovom zaradi visoke dodane vrednosti ohranjalo svojo konkurenčno pozicijo (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, KOC orodjar, 2012).

Poleg sodelovanja med podjetji so glavni cilji predvsem povečanje konkurenčnosti podjetij, ki delujejo znotraj panoge preko racionalizacije in optimizacije procesov, dvigovanje ugleda panoge tako doma kot v tujini itd.

Kot lahko vidimo iz Tabele 24, je večina podjetij, ki so vključena v projekt KOC Orodjar v letu 2011 svoje rezultate v primerjavi z letom 2010 izboljšalo.

Tabela 24: Analiza podjetij vključenih v KoC Orodjar glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. Kovinoplastika Lož d.d.	66.853.879	-3 %	+44 %	857	-3 %
2. ORO 3 CNC d.o.o.	1.680.156	+22 %	+101 %	17	+21 %
3. LMP d.o.o.	359.637	+12 %	+58 %	7	+17 %
4. IRIO d.o.o.	498.784	+11 %	-38 %	7	0 %
5. DAPZ d.o.o.	1.584.074	+41 %	+429 %	19	+6 %
6. ORO d.o.o.	1.730.130	+10 %	+111 %	12	-8 %
7. CME Orodjarstvo d.o.o.	827.381	+57 %	+356 %	10	+11 %
8. TCR Inpro d.o.o.	3.349.826	+24 %	-21 %	106	+14 %
9. Dynacast Lož d.o.o.	3.744.391	+24 %	+28 %	19	+12 %
10. K in K KOV d.o.o.	311.604	+2 %	+120 %	2	0 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

90 % vseh podjetij je namreč prihodke povečalo, 80 % je zabeležilo boljši poslovni izid, 60 % pa je število zaposlenih v letu 2011 povečalo. Med obravnavanimi podjetji nekatera beležijo tudi nadpovprečno visoke rezultate, saj je polovica podjetij dobiček v letu 2011 uspela več kot podvojiti.

4.1.2.5 Kompetenčni center za kadre kemijske industrije (KOCKE)

Kemijska industrija po definiciji zajema med seboj tesno povezane dejavnosti, ki vse slonijo na kemijskih tehnologijah in procesih. Je eden od ključnih stebrov slovenskega in evropskega gospodarstva, saj zagotavlja napredne materiale in tehnologije tudi za ostalo predelovalno industrijo. Predpogoj za izboljšanje konkurenčnosti slovenske kemijske industrije in zagotavljanje kemijske varnosti so visoko usposobljeni delavci na vseh ravneh, opremljeni z najnovejšimi znanji, spodbujeni k inovativnosti in motivirani za delo, edino ti lahko poskrbijo za celovite sistemske spremembe. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje se nekateri poklici, ki so pomembni za kemijsko industrijo, že uvrščajo med deficitarne. Zgodnejše upokojevanje mnogih izkušenih kadrov zaradi prihajajoče pokojninske reforme je vrzel še povečalo. Kljub veliki splošni brezposelnosti pa pogosto ni na razpolago dovolj mladih kadrov z ustreznimi znanji. Strateške spremembe zahtevajo skupinski pristop, zato se je razvoja modela kompetenc kadrov in usposabljanj najbolje lotiti v obliki projekta (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, Kocke, 2012).

Glavni namen projekta je s postopnim izboljšanjem poslovanja kemijske industrije doprinesiti k izboljššanemu gospodarskemu položaju Slovenije in k izboljššanemu socialnemu položaju zaposlenih v panogi.

Kot je razvidno iz Tabele 25, je večina izmed 16 vključenih podjetij (62,5 %) v letu 2011 zabeležila višje prihodke kot leta 2010. Ostala podjetja so prihodke zmanjšala (25 %) ali pa jih ohranila na približno isti ravni (12,5 %).

Tabela 25: Analiza podjetij vključenih v KOCKE glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. Akripol d.d.	12.135.711	+15 %	-60 %	138	+3 %
2. Belinka Kemostik d.o.o.	4.808.076	+25 %	-60 %	35	+9 %
3. Belinka Parkemija d.o.o.	17.176.304	-21 %	-163 %	85	-7 %
4. Belinka-Belles d.o.o.	15.539.322	+5 %	+66 %	79	-4 %
5. Brikplastika d.o.o.	281.544	+418 %	+158 %	2	+100 %
6. Demit d.o.o.	5.194.328	+9 %	+108 %	30	0 %
7. Janez medved s.p.	167.076	0 %	-31 %	3	0 %
8. Janko Pintarič s.p.	49.168	0 %	-81 %	1	+100 %
9. Juteks d.d.	25.564.163	+3 %	+63 %	152	-7 %
10. Kabis d.o.o.	228.298	-20 %	-70 %	6	-14 %
11. Kovinoplastika Laharnar d.o.o.	507.260	-3 %	-79 %	6	0 %

Se nadaljuje

Nadaljevanje

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
12. Luncaplast d.o.o.	1.145.162	+7 %	-69 %	8	+14 %
13. Melamin d.d.	39.657.010	+18 %	+24 %	190	0 %
14. Schaferrolls d.o.o.	4.769.605	+28 %	+221 %	39	+3 %
15. TKK Srpenica d.d.	38.589.008	+2 %	-77 %	190	-6 %
16. Uniplast d.o.o.	19.513.345	-7 %	+7 %	73	+9 %

Vir: Bonitete.si.

Pri poslovnem izidu so rezultati slabši, saj je večina izmed obravnavanih podjetij (56,25 %) zabeležila slabši poslovni izid kot leta 2010. Ostala podjetja so poslovala bolje. 43,75 % vseh podjetij je število zaposlenih povečalo, 31,25 % zmanjšalo, ostalih 25 % pa je število zaposlenih v letu 2011 ohranilo na isti ravni kot leta 2010.

4.1.2.6 Kompetenčni center Robotika (KoC Robotika)

Robotika predstavlja izredno kompleksno področje s širokim razponom znanj in dejavnosti – preplet fizike, mehničnega in električnega inženirstva, matematike in računalništvo. V kompleksnosti tiči razlog za trenutno premajhno konkurenčnost robotike na trgu, saj povezanost tako širokega spektra veščin, znanj in kompetenc zahteva stalno in drago izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v panogi, kar razvoj in proizvodnjo robotov znatno podraži. Rešitev ponuja učinkovita oblika pridobivanja kakovostnega multidisciplinarnega znanja na podjetjem dostopen način (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, Koc robotika, 2012).

Glavni cilji so poleg vzpostavitve kvalitetnega kompetenčnega centa povezani predvsem z dolgoročnim sodelovanjem med vključenimi podjetji.

V Tabelo 26 je vključenih 14 podjetij, ki sodelujejo v projektu KOC Robotika.

Tabela 26: Analiza podjetij vključenih v KOC Robotika glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih

PODJETJE	PRIHODKI 2011 V EUR	GIBANJE PRIHODKOV 2010–2011	GIBANJE DOBIČKA 2010–2011	ŠTEVILO ZAPOSLENIH V LETU 2011	GIBANJE ŠTEVILA ZAPOSLENIH 2010–2011
1. Roboti c.s. d.o.o.	107.196	+309 %	+1 %	5	-17 %
2. Comland d.o.o.	2.072.303	+5 %	+298 %	36	+9 %
3. Astron d.o.o.	39.551	-44 %	-2.568 %	4	0 %
4. Editor d.o.o.	310.073	+6 %	-68 %	6	0 %
5. Em. Tronic d.o.o.	423.912	-52 %	-50 %	13	0 %
6. Hidex d.o.o.	1.635.708	+22 %	+227 %	14	+17 %

Se nadaljuje

Nadaljevanje

PODJETJE	PRIHODKI 2011 V EUR	GIBANJE PRIHODKOV 2010–2011	GIBANJE DOBIČKA 2010–2011	ŠTEVILO ZAPOSLENIH V LETU 2011	GIBANJE ŠTEVILA ZAPOSLENIH 2010–2011
7. Komunikacije prihodnosti d.o.o.	89.541	+49 %	-44 %	3	0 %
8. Mangel d.o.o.	302.224	+9 %	-61 %	5	-17 %
9. RR&CO d.o.o.	870.889	+90 %	-67 %	13	-19 %
10. Sinteon d.o.o.	69.485	-11 %	-72 %	2	+100 %
11. Štajerski tehnološki park d.o.o.	100.314	+11 %	+54 %	3	0 %
12. Tempa d.o.o.	120.161	-44 %	+44 %	2	+100 %
13. Amis d.o.o.	28.046.561	+14 %	+35 %	154	+8 %
14. Elektrovina PN d.o.o.	4.679.854	-46 %	+5 %	71	-16 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Večina izmed obravnavanih podjetij (64,3 %) je v letu 2011 prihodke v primerjavi z letom 2010 povečala. Ostalih 35,7 % je prihodke zmanjšalo. Med uspešnimi podjetji velja omeniti podjetje Roboti c.s. d.o.o., ki je prihodke povečalo za več kot tri krat. Polovica obravnavanih podjetij je v letu 2011 zabeležila boljši poslovni izid kot leto pred tem, polovica pa slabši. 35 % podjetij je število zaposlenih povečalo, enak odstotek podjetij je zaposlene ohranil na isti ravni kot v letu 2010, ostalih 30 % pa je število zaposlenih zmanjšalo.

4.1.2.7 Kompetenčni center za napredne informacijske in telekomunikacijske sisteme in aplikacije (KoC Kontesa)

Najpomembnejša naloga kompetenčnega centra je reševanje izziva razdrobljenega znanja na slovenskem področju IKT, tako da bo združil povezanost in hkrati specifičnost teh dejavnosti ter aktivno pripomogel k učinkovitemu mreženju in izmenjavo znanj med podjetji (v konzorciju in kasneje izven), predvsem pri izmenjavi znanj, skupnem nastopanju na trgih, povezovanju inštitutov in fakultet z gospodarstvom, usklajenem razvoju ključnih panožnih profilov skozi daljši čas). Podpora indirektni konkurence sprošča sinergijske učinke, kar vodi v obojestranski razvoj in prepoznavanje novih trgov, izzivov ter potencialnih strank (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, Koc kontesa, 2012).

Glavni cilji so predvsem krepitev vlaganja v raziskave in razvoj, vzpostavitev učnega spletnega okolja, do katerega bi bilo mogoče dostopati kjerkoli in kadarkoli, vzpostavitev skupne baze gradiv za izobraževanje itd.

Partnerstvo vključuje podjetja, ki se ukvarjajo z raziskovanjem in razvojem na področju naprednih storitev in aplikacij v informacijski in telekomunikacijski panogi, z razvojem

multimedijskih naprav in industrijskim dizajnom (Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendiranje, Koc kontesa, 2012).

Podjetja, ki so vključena v projekt KOC Kontesa so v letih 2010 in 2011 v povprečju poslovala nekoliko slabše od podjetij vključenih v druge konzorcije. Iz Tabele 27 je namreč razvidno, da je večina podjetij vključenih v partnerstvo (približno 55 %) v letu 2011 poslovalo slabše kot v letu 2010, saj so zabeležila padec prihodkov. Približno 36 % podjetij je imelo višje prihodke kot leta 2010, ostalih 9 % pa je imelo prihodke v letu 2011 približno enake kot leta 2010.

Tabela 27: Analiza podjetij vključenih v KOC Kontesa glede na gibanje prihodkov, dobička in števila zaposlenih

Podjetje	Prihodki 2011 v EUR	Gibanje prihodkov 2010–2011	Gibanje dobička 2010–2011	Število zaposlenih v letu 2011	Gibanje števila zaposlenih 2010–2011
1. Emsiso d.o.o.	621.208	-4 %	-36 %	6	-25 %
2. Abak.Net d.o.o.	158.365	-23 %	+102 %	5	+25 %
3. Alpineon d.o.o.	864.997	+3 %	-19 %	12	0 %
4. Gorenje Design Studio d.o.o.	1.596.929	+11 %	-571 %	21	+17 %
5. Noema Cooperating d.o.o.	403.335	-7 %	+9 %	5	0 %
6. RAP – ing d.o.o.	988.234	+79 %	+218 %	4	-43 %
7. RR IRC Celje d.o.o.	2.331.146	-14 %	-37 %	36	-8 %
8. EZŽ d.o.o.	341.314	-22 %	-98 %	5	0 %
9. Globtel d.o.o.	2.641.704	+23 %	+593 %	23	+5 %
10. Perftech d.o.o.	6.657.641	0 %	-4 %	68	-14 %
11. S&T Slovenija d.d.	35.186.925	-16 %	-44 %	216	-17 %

Vir: Bonitete.si, Finančni podatki, 2012.

Če analiziramo poslovni izid podjetij ugotovimo, da je 63,6 % podjetij beležilo slabši poslovni izid v letu 2011 kot leta 2010. Tudi število zaposlenih je v večini od obravnavanih podjetij (45,4 %) padlo, približno 27 % podjetij je število zaposlenih povečalo, isti odstotek podjetij pa so število zaposlenih ohranili na isti ravni kot leta 2010.

4.2 Zaključne ugotovitve analize

Analiza podjetij, ki črpajo evropska sredstva, je precej obsežna. Vključuje 202 podjetji, ki delujejo v različnih panogah, rezultati pa so mešani. Izmed vseh analiziranih podjetij je 62 % vseh obravnavanih podjetij svoje prihodke povečalo, nekatera so zabeležila tudi visoke rasti prihodkov. Največje deleže podjetij ki rastejo beležimo pri podjetjih, ki delujejo na področju poslovnega svetovanja, obdelave kovin in orodjarstva. Poslovne storitve so področje, ki se vedno bolj razvija in zato me uspešni rezultati podjetij na tem področju sploh ne presenečajo. Zagotovo pa je uspešno poslovanje podjetij na področju

kovinarstva in orodjarstva manjše presenečenje, saj je moje prepričanje še pred kratkim bilo, da gre za panoge v zatonu.

Pri analizi poslovnega izida vključenih podjetij ugotavljamo, da je nekaj več kot polovica vseh podjetij (52 %) v letu 2011 zabeležilo slabši poslovni izid kot leta 2010. Preostala podjetja so poslovni izid uspela povečati (47,5 %), nekatera podjetja pa so poslovni izid ohranila na približno isti ravni kot leta 2010. Tudi pri izboljšanju poslovnega izida so najboljše rezultate dosegala podjetja, ki delujejo na področju poslovnega svetovanja in orodjarstva.

Podatki o gibanju zaposlenih v podjetij, ki črpajo evropska sredstva, so mešani. 36,1 % obravnavanih podjetij je sicer uspelo povečati število zaposlenih, vendar je treba poudariti, da je veliko obravnavanih podjetij takšnih, ki imajo manjše število zaposlenih in je zaradi tega vsaka nova zaposlitev s statističnega vidika bolj poudarjena. Najdemo tudi nekaj takšnih podjetij, ki so število zaposlenih uspela znatno povečati, imamo pa tudi primere, kjer se je število zaposlenih več kot podvojilo. Večina (38,7 %) podjetij je v letu 2011 ohranila število zaposlenih enako kot v letu 2010, ostala podjetja (25,2 %) pa so število zaposlenih zmanjšala. Največ podjetij, ki so povečala število zaposlenih, je delovalo v trgovskih dejavnostih in na področju orodjarstva.

Glede na analizirane podatke lahko rečemo, da večina obravnavanih podjetij svojega poslovanja v letu 2011 vsaj ni poslabšala. Vsekakor je pozitivno to, da je med vsemi obravnavanimi podjetji več kot 70 % tistih, ki so uspela odpreti nova delovna mesta ali vsaj ohraniti obstoječa. Med panogami pa je zagotovo pozitivno presenečenje orodjarstvo, saj vključena podjetja dosegajo dobre rezultate.

4.3 Kritična razprava

V Sloveniji deluje relativno veliko število podjetij. Mnoga med njimi že vrsto let dobro poslujejo, druga pa so manj prilagodljiva in zaradi ostrejših razmer na trgu težje ohranjajo svoj položaj. Vsekakor je cilj vsakega gospodarstva imeti čim več stabilnih podjetij, ki ustvarjajo visoke dodane vrednosti in na ta način povečujejo konkurenčnost celotnega gospodarstva in prispevajo k blaginji družbe. Z vprašanjem povečanja konkurenčnosti gospodarstva se ukvarjajo številni ekonomisti, ki imajo za to številne predloge. V nadaljevanju so podani nekateri predlogi, ki se mi zdijo najzanimivejši.

Številna podjetja, ki delujejo pri nas, se lahko smatrajo kot uspešna podjetja. Imamo tudi podjetja, ki so na svojih področjih vodilna in na mednarodnih trgih ponujajo svoje proizvode, ki so zelo cenjeni (Pipistrel d.o.o., Akrapovič d.o.o. itd.). Žal je pa velika večina podjetij takšnih, ki za svoj obstoj trepeta že znotraj meja, kaj šele na mednarodnem tržišču. Glavne razloge zaradi katerih prihaja do tega pa gre iskati med spodaj naštetimi faktorji.

Tehnološki razvoj je ključnega pomena za uspešno poslovanje v današnjem času. Podjetja, ki ne vlagajo sredstev v tehnološki razvoj so na dolgi rok obsojena na propad. Žal se pri nas mnogi tega še ne zavedajo dovolj in posledice za to bomo v končni fazi lahko čutili vsi. Tehnološki razvoj je tudi ena od razvojnih prioritiet države v katero se vlagajo razvojna sredstva, ki so po večini pridobljena iz evropskih virov. Nekatera podjetja to sicer s pridom izkoriščajo, veliko pa je podjetij, ki s tem sploh ni seznanjenih in zaradi tega izgubljajo priložnost za razvoj.

Druga težava naših podjetij je ta, da se zadovoljijo s svojim poslovanjem znotraj meja in da se premalo osredotočajo na globalizacijo in širjenje na druge trge. Slovenski trg je majhen in nasičen in ne nudi več veliko možnosti za rast. Globalno gospodarstvo pa je fenomen, ki iz dneva v dan raste in ki ponuja skoraj neskončne možnosti. Če samo pomislimo na države v razvoju kot so Kitajska, Indija, Brazilija itd., takoj dobimo približne dimenzije poslovanja, ki bi jih lahko marsikatero podjetje izkoriščalo. Preboj na te trge ni nikakor lahek vendar je potrebno veliko delati in iskati potencialne partnerje po svetu, saj nam bo to lahko v končni fazi omogočilo veliko rast in globalno prepoznavnost.

Kot sem že v preteklih poglavjih omenil, je ena izmed temeljnih prioritiet vsake države v današnjem času tudi varovanje okolja in energetska učinkovitost. V preteklosti je bil ta problem podcenjen, danes pa je to področje, ki je vključeno v programe razvoja številnih držav, ki vanj vlagajo številna sredstva. Vsekakor velja splošno prepričanje, da bodo v prihodnosti veliko uspešnejša podjetja, ki bodo več vlagala v varovanje okolja in energetska učinkovitost. Potrebno je poudariti, da tudi pri nas na tem področju v zadnjem času beležimo velike premike naprej. Mnoga podjetja so spoznala pomen okoljske ozaveščenosti in so začela vlagati v nekatere projekte, ki jih bodo v prihodnosti popeljale med okolju prijaznejša podjetja. Veliko je tudi takšnih, ki so za to priložnost izkoristila financiranje iz evropskih virov in na ta način maksimalno ublažila investicije, ki bi jih sicer morala kriti sama.

Naslednja velika težava, s katero se naša podjetja srečujejo, je cenovna konkurenčnost. V času krize pri večini prebivalstva temeljni kriterij pri nakupu izdelkov ni kvaliteta ampak cena. Glede na to, da je trg zelo nasičen, lahko obstanejo le najboljši, torej tisti ki uspejo najti pravo razmerje med kvaliteto in ceno. Vse ostrejša konkurenca držav v razvoju, ki imajo večinoma poceni delovno silo nas sili v zniževanje stroškov dela, saj je to eden izmed lažjih načinov doseganja boljših rezultatov. Eden od glavnih razlogov za propad številnih podjetij pri nas je ravno nezmožnost konkuriranja s tujimi proizvajalci, ki pri nas ponujajo svoje izdelke. Torej optimizacija proizvodnje, visoka kvaliteta izdelkov in nizka cena so predpogoj za uspešno poslovanje. Podjetja, ki se bodo uspela prilagoditi razmeram bodo obstala, druga pa se bodo še naprej soočala s težavami.

Tudi izobraževanje je eno od področij, ki vpliva na uspešnost poslovanja podjetij, čeprav to velikokrat navzven ni vidno. Gospodarsko okrevanje zahteva krepitev človeškega kapitala ter zaposljivosti z izboljšanjem znanja in spretnosti, ki prispeva k boljšemu ujemanju med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela. Vnovično gospodarsko rast, večje in kakovostnejše zaposlovanje ter konkurenčnost na svetovnem trgu je mogoče doseči le z ustrezno izobraženo, dobro usposobljeno, prilagodljivo in mobilno delovno silo. Ob prizadevanju ustvarjanja kapitala v podjetjih, marsikdaj pozabljamo na kapital, ki se skriva v zaposlenih in ga za zdaj še ne vidimo v nobeni bilanci. Realizacija intelektualnega, čustvenega in socialnega kapitala zaposlenih je temeljni izziv sodobnih gospodarstev. Ob vlaganju v izobraževanje lahko, kot smo iz analize ugotovili, računamo na kar lep delež evropskih sredstev, ki lahko bistveno pripomorejo k lažšanju finančnih bremen namenjenih izobraževanju.

Če smo tretje poglavje sklenili z analizo brezposelnosti za Slovenijo, bomo četrto poglavje sklenili z analizo rasti slovenskih podjetij. Oba faktorja sta med seboj tesno povezana in zato je toliko bolj pomembno, da sta čim bolj usklajena. Rast slovenskih podjetij bo namreč omogočil tudi nižjo brezposelnost, kar pa bo prispevalo k blaginji družbe.

Podjetja, ki črpajo evropska sredstva in ki smo jih uporabili za analizo, so večinoma dobro stoječa podjetja, ki na trgu dosegajo zadovoljive rezultate. Nekatera od njih se sredstev iz evropskih virov poslužujejo več kot druga, kar se v končni fazi lahko tudi odraža na uspešnosti poslovanja. Na drugi strani pa najdemo tudi podjetja, ki se kljub dobremu črpanju namenskih sredstev ne uspejo izvleči iz krize. Dejavnikov za to je več, nekateri od njih so tudi opisani v zgornjih odstavkih, zagotovo pa je veliko odvisno tudi od panoge v kateri podjetje deluje. Če strogo upoštevamo rezultate analize lahko rečemo, da se nam za prihodnost podjetništva pri nas ni treba bati, saj je v zadnjem času nastalo veliko novih podjetij. Če pa podatek pogledamo z druge strani ugotovimo, da je v zadnjem času velik poskok podjetij povzročilo samozaposlovanje, ki je posledica evropskih subvencij. Kot sem že napisal, gre tukaj po mojem mnenju za podjetništvo iz nuje, ki pa ni pravi odraz potreb na trgu. Vsekakor je dejstvo, da država podpira samozaposlitve pozitivno, saj izmed vseh posameznikov, ki se bodo odločili za svoje podjetje zagotovo tudi nekaj takšnih, ki bo uspelo. Ne smemo pa se slepiti, da je to rešitev našega problema, saj je rešitve potrebno iskati veliko širše. Glede na trenutno situacijo, ki vlada pri nas menim, da bo v prihodnosti še mnogo velikih podjetij prenehalo delovati na tak način kot to počnejo sedaj in da se bo začelo prestrukturiranje. Velika podjetja, ki v svojih vrstah zaposlujejo številne ljudi, se pogosto na razmere na trgu ne odzovejo dovolj hitro in zato menim, da je bolje, da se iz ene velike organizacijske enote tvori več manjših, ki so specializirana za določeno področje. Tako iz enega podjetja lahko nastane več manjših, ki vsako na svojem področju lahko dosega dodano vrednost. Druga možnost, ki jo lahko predvidimo za slovenska podjetja, pa je možnost vstopa tujega kapitala. Seveda imamo tukaj v mislih zgolj tista najuspešnejša podjetja, za katere se pojavlja

interes v tujini. S tem so povezani številni faktorji, ki pa niso odvisni od podjetij samih, ampak tudi od države. Vsaki državi je v interesu, da pridobi čim več tujega kapitala in zaradi tega mora tvoriti čim prijetnejšo gospodarsko klimo za vstop slednjega na trg. Zavedati pa se je potrebno, da vse kar je povezano s tujim kapitalom ni tako lepo, kot si mnogi predstavljajo. Tujci, ki so v naše gospodarstvo pripravljeni vlagati, bodo za svoj denar zahtevali določene pogoje. Nihče nam denarja ne bo prinesel in nam pustil z njim razpolagati, kot bi to sami želeli in zaradi tega je potrebo biti zelo pazljiv tudi pri tujih vlaganjih. Sam sem mnenja, da je potrebno omogočiti dostop tujega kapitala, vendar ne za vsako ceno. Situacija v državi pa je trenutno takšna, da tako posamezniki kot podjetja ne razpolagajo z visoko kupno močjo in zaradi tega je potrebno kapital pridobiti iz drugih virov. Torej, če na kratko povzamemo, lahko predvidevamo, da se bo prihodnost slovenskih podjetij vrtela okoli prestrukturiranja in vstopa tujega kapitala na naš trg. V kolikor nam uspe oboje ustrezno uskladiti se za prihodnost podjetij pri nas ni potrebno preveč bati.

SKLEP

Sredstva evropske kohezijske politike predstavljajo v tem trenutku edina razvojna sredstva, ki jih ima Slovenija na voljo. Visoki zneski, ki jih Evropska unija ponuja in o katerih velikokrat poslušamo, pa niso brezpogojno zagotovljeni. Država mora kot predpogoj za začetek koriščenja namenskih sredstev najprej zagotoviti v svojem proračunu dovolj visoke lastne finance, saj Evropska unija ne pokriva vseh zagotovljenih izdatkov, ampak večino. Sredstva za lastno udeležbo bi morala zagotoviti vsaka država, ampak to ni tako samoumevno. Gospodarstva v večini držav se trenutno nahajajo na zelo nizki ravni in vsak nov izdatek je odvečen. Vsekakor pa pri tem vprašanju mora prevladati zdrava pamet, saj se nobena od držav članic EU, ki je do sredstev kohezijske politike upravičena tem ne sme odpovedati.

Magistrska naloga se ukvarja s preverjanjem postavljene hipoteze, da evropski programi pozitivno vplivajo na zniževanje brezposelnosti v Sloveniji in povečujejo zaposlovanje v slovenskih podjetjih. Prvi del hipoteze smo delno potrdili. Ugotovitve analize kažejo, da evropski programi res pozitivno vplivajo na zniževanje brezposelnosti, po drugi strani pa ugotavljamo, da po vsej verjetnosti zastavljeni ukrepi ne delujejo na dolgi rok. Zaradi tega je potrebno izvajanje zastavljenih ukrepov revidirati in pripraviti nove ukrepe, ki bodo imeli vpliv tudi na dolgi rok. Ugotovitve so podkrepljene tudi s konkretnimi podatki, pridobljenimi iz različnih virov in nam kažejo realno sliko trenutne situacije. Tudi drugi del hipoteze delno drži. Analizirana podjetja bolj ali manj uspešno izkoriščajo namenska sredstva in na ta način povečujejo ali vsaj ohranjajo zaposlenost. Trditi, da so podjetja uspešna zgolj zaradi namenskih sredstev je nesmiselno, vseeno pa je verjetno, da imajo namenska sredstva pozitiven vpliv na njihovo poslovanje in na zaposlovanje. Tudi podjetja, ki poslujejo malo slabše preko evropskih sredstev, lahko negativne rezultate vsaj malce ublažijo.

Na koncu lahko rečemo, da so evropski programi, ki jih je Slovenija pripravila za razvojno obdobje 2007–2013 dokaj uspešni, saj v večini elementov dosegajo vsaj temeljne zastavljene cilje. Za še boljše rezultate pa je potrebno storiti še marsikaj. Potrebno je pripravljati nove razvojne projekte, ki bodo čim bolj usmerjeni na kritična področja, potrebno je izkoristiti vse kar nam EU namenja, saj bomo lahko le na ta način uspešnejši. Sama analiza nas je pripeljala, do različnih ugotovitev, ki smo jih strnili v predloge za izboljšave. Tesnejše sodelovanje med vsemi akterji, ki so vključeni v proces črpanja, zmanjšanje administrativnih bremen, realokacija sredstev iz neučinkovitih projektov na učinkovitejše, večja vlaganja v izobraževanje so samo nekateri od predlogov, ki bi jim pristojni organi morali prisluhniti.

Ena od temeljnih ugotovitev je tudi ta, da bo morala država pri planiranju naslednjega programskega obdobja za razvoj Slovenije veliko več pozornosti nameniti samemu planiranju. V preteklem obdobju smo na tem področju mogoče bili malce preveč površni, kar je svoje posledice pokazalo v naslednjih letih. Določeni cilji, ki smo si jih zastavili, so se s časom zaradi dinamike gospodarstva spreminjali, kar pa z vidika črpanja evropskih sredstev ni predstavljalo prevelikih težav, saj je bila kohezijska politika usmerjena bolj v finančno sfero kot pa v doseganje ciljev. Z drugimi besedami povedano smo lahko izdatke upravičevali kljub temu, da določenih zastavljenih ciljev nismo dosegali. Kohezijska politika za obdobje 2014–2020 pa bo zastavljena popolnoma drugače, saj bo na prvo mesto postavljala dosežene rezultate. To pomeni, da upravičenih izdatkov ne bomo mogli uveljavljati vse dokler ne bomo dosegali minimalnih ciljev. Menim, da gre za pozitiven ukrep, ki pa bo za državo v trenutni situaciji lahko predstavljal tudi breme. Vse skupaj bo od vseh ključnih akterjev zahtevalo veliko več pazljivosti, saj bodo morebitne napake naš proračun spravile v še slabši položaj.

LITERATURA IN VIRI

1. Benko, R. (1999). *Programi pomoči Evropske unije*. Ljubljana: Inštitut za prenos znanja in tehnologije.
2. Bonitete d.o.o.. Finančni podatki. Najdeno 16. avgusta 2012 na spletnem naslovu www.bonitete.si
3. Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (2011). *Koristi NPK za posameznike, podjetja in družbo*. Ljubljana: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje.
4. Drobnič, R. (2009). *Slovenski trg dela danes in jutri. Kritičen pogled na trg dela in razvojne možnosti s primeri dobrih praks*. Ljubljana: Planet GV.
5. EU Skladi. Podatki o črpanju. Najdeno 17. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/crpanje-evropskih-sredstev/podatki-o-crpanju>
6. EU Skladi. Operativni programi 2007–2013. Najdeno 17. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/predpisi/operativni-programi/2007-2013>
7. EU Skladi. Evropski socialni sklad. Najdeno 17. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/evropski-socialni-sklad>
8. EU Skladi. Evropski sklad za regionalni razvoj. Najdeno 17. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/evropski-sklad-za-regionalni-razvoj>
9. EU Skladi. Kohezijski sklad. Najdeno 17. Aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/kohezijski-sklad>
10. Eurocon, podjetje za evropske projekte in povezovanje. Najdeno 21. aprila 2012 na spletnem naslovu <http://www.eurocon.si/index.php?id=23>
11. Evropska komisija. (2004). *Novo partnerstvo za kohezijo, približevanje, konkurenčnost, sodelovanje*. Luksemburg: Urad za uradne publikacije evropskih skupnosti.
12. Felstead, A., & Jewson, N. (1999). *Global trends in flexible Labour*. London: Macmillan.
13. Franca, V., Zirnstein, E., Vodnik, Z., Trnavčević, A., Ruzzier, M., Arzenšek, A. (2012). *Deregulacija poklicev- med javnim interesom in konkurenčnostjo*. Koper: Fakulteta za management.
14. Garelli, S. (2005). *Competitiveness of nations: The Fundamentals. The World Competitiveness Yearbook 2005*. Lausanne: International business school.
15. Gospodarska zbornica Slovenije. (2008). *Bela knjiga konkurenčnosti slovenskega gospodarstva 2008: potrjena na 6. seji UO GZS z dne 8. aprila 2008*. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.
16. Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendiranje. Kompetenčni centri za razvoj kadrov. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.sklad-kadri.si/si/razvoj-kadrov/kompetencnicentri/ko-2010-13/>
17. Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendiranje. Kompetenčni center Koc računovodstvo. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu

<http://www.sklad-kadri.si/si/razvoj-kadrov/kompetencnicentri/koc2010-13/koc-racunovodstvo/>

18. *Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendiranje*. Kompetenčni centri Koc ris. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.sklad-kadri.si/si/razvoj-kadrov/kompetencnicentri/koc2010-13/koc-ris/>
19. *Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendiranje*. Kompetenčni centri Koc orodjarstvo. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.sklad-kadri.si/si/razvoj-kadrov/kompetencnicentri/koc2010-13/koc-orodjarstvo/>
20. *Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendiranje*. Kompetenčni centri Kocke. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.sklad-kadri.si/si/razvoj-kadrov/kompetencnicentri/koc2010-13/kocke/>
21. *Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendiranje*. Kompetenčni centri Koc kontesa. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.sklad-kadri.si/si/razvoj-kadrov/kompetencnicentri/koc2010-13/koc-kontesa/>
22. *Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendiranje*. Kompetenčni centri Koc robotika. Najdeno 17. julija 2012 na spletnem naslovu <http://www.sklad-kadri.si/si/razvoj-kadrov/kompetencnicentri/koc2010-13/koc-robotika/>
23. Krugman, P. (1994). *Competitiveness: A Dangerous Obsession*. New York: Foreign Affairs.
24. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Republike Slovenije (2012). *Katalog ukrepov Aktivne politike zaposlovanja*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Republike Slovenije.
25. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije (2012). *Vrednotenje prednostnih usmeritev s področja trga dela, ki jih v okviru OP RČV izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve*. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije.
26. *Republika Slovenija – Slovenija jutri*. Najdeno 22. septembra 2012 na spletnem naslovu <http://www.slovenijajutri.gov.si/index7429.html?id=15>
27. *Republika Slovenija – Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji*. Najdeno 22. septembra 2012 na spletnem naslovu <http://www.evropa.gov.si>
28. *Republika Slovenija – Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji* najdeno 22. septembra 2012 na spletnem naslovu <http://www.evropa.gov.si/si/strategija-evropa-2020/cilji-strategije/>
29. Senjur, M. (2002). *Razvojna ekonomika; teorije in politike gospodarske rasti in razvoja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
30. Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2007). *Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013*. Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

31. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve. (2011). *Konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Pregled stanja in ukrepi za izboljšanje*. Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve.
32. Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropske zadeve – *Konkurenčnost slovenskega gospodarstva*. Najdeno 11. Julija 2012 na spletnem naslovu http://www.svrez.gov.si/si teme_in_projekti/konkurencnost_slovenskega_gospodarstva
33. Vlada Republike Slovenije. (2005). *Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji*. Ljubljana: Vlada Republike Slovenije.
34. Vučina, V. A. (2007). *Administrativna usposobljenost Republike Slovenije za črpanje sredstev kohezijske politike Evropske unije* (magistrska naloga). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
35. Wostner, P. (2005). *Kako do denarja EU*. Ljubljana: GV Založba.
36. Wostner, P. (2009). *Potrebnost in uspešnost kohezijske politike EU* (doktorska disertacija). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
37. *Zavod RS za zaposlovanje – Trg dela v številkah*. Najdeno 12. julija 2012 na spletnem naslovu http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah